



Vlaams  
Parlement

vergadering **C58**  
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

**Commissievergadering**

Commissie voor Onderwijs

van 10 november 2016

## INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseeel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de hbo5-opleiding verpleegkunde – 2806 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de hervorming van de bachelor verpleegkunde – 2 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de hervorming van de bachelor- en hbo5-opleiding verpleegkunde – 18 (2016-2017)	3
VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseeel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de oriënteringsproef Columbus na de testfase – 2807 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de niet-bindende toelatingsproef voor studenten in de lerarenopleiding – 419 (2016-2017)	14
VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de imamopleiding in Vlaanderen en de bevordering van de kwaliteit van het islamonderwijs – 2817 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het Turkse verzet tegen de imamopleiding – 2819 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de moeilijkheden bij het tot stand komen van een academische imamopleiding – 76 (2016-2017)	22
VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het actieplan van de Moslimexecutieve – 75 (2016-2017)	31

**VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de hbo5-opleiding verpleegkunde – 2806 (2015-2016)**

**VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de hervorming van de bachelor verpleegkunde – 2 (2016-2017)**

**VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de hervorming van de bachelor- en hbo5-opleiding verpleegkunde – 18 (2016-2017)**

**Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen**

**De voorzitter:** Mevrouw Brusseel heeft het woord.

**Ann Brusseel (Open Vld):** Er zijn in Vlaanderen twee opleidingen die leiden tot verpleegkundige: de ene bevindt zich op niveau 5 van de Vlaamse kwalificatiestructuur (VKS) en de andere op niveau 6. Om conform te kunnen zijn met de Europese richtlijn 2005/36/EG aangaande de erkenning van beroepskwalificaties werd de opleiding verpleegkunde op professioneel bachelorniveau 6, met ingang van academiejaar 2016-2017, verlengd tot 240 studiepunten. De Europese richtlijn bepaalt immers onder meer de minimale opleidingseisen opdat het beroep van verpleegkundige overal in Europa erkend zou worden. Zo werd het probleem van het tekort aan stages opgelost door de uitbreiding van de bacheloropleiding naar 4 jaar. Meer dan 9100 studenten schreven zich afgelopen academiejaar in voor deze opleiding, en enkele eerste, voorzichtige prognoses voorspellen geen terugval van het aantal inschrijvingen, ondanks de verlenging van de studieduur – dus niet zoals men gevreesd had.

De hbo5-opleiding, die eveneens tot dezelfde beroepsbekwaamheid leidt, heeft een andere specificiteit. Terwijl de instroom voor de professionele bachelor vooral uit aso- en tso-richtingen afkomstig is, hebben ongeveer 80 procent van de studenten hbo5-verpleegkunde een bso-achtergrond. Bijna 7500 studenten startten afgelopen jaar de opleiding met veel praktijk en waarvan de afgestudeerden vaak in woon- en zorginstellingen terecht komen. Maar ook deze opleiding moet geconfirmeerd worden aan de Europese richtlijn, wat ook werd onderstreept in artikel 132 van de Codex Secundair Onderwijs en artikel II.67 van de Codex Hoger Onderwijs.

Concreet zou dit voor de hbo5-opleiding eveneens inhouden dat er meer ruimte moet worden voorzien voor stages, en dat een hervorming van de opleiding moet gebeuren vóór het verstrijken van de accreditatietermijn. Momenteel is aan de hbo5-opleidingen eveneens de opdracht gegeven om via hun kwaliteitszorgsysteem aan te tonen hoe ze voldoen aan de Europese richtlijn. De Commissie Hoger Onderwijs zal dit aspect mee controleren bij het zelfevaluatierapport dat de scholen tegen 15 mei 2016 moeten opstellen. Bovendien moet het profiel van hbo5-opleiding, die op meerdere punten verschilt van de PBA-opleiding (professioneel gerichte bachelor), ook rekening houden met de gecoördineerde wet op de uitoefening van de gezondheidsberoepen van 10 mei 2015, ook wel bekend als het voormalige KB 78.

De hervorming van de hbo5-opleiding verpleegkunde kwam niet aan bod in de nota over de uitbouw van het hoger beroepsonderwijs die op 23 juni 2016 in de commissie Onderwijs werd besproken. Onder meer vanwege de thematiek van de beroepskwalificatie viel de opleiding buiten de focus van deze nota. Graag had ik via de volgende vragen meer zicht gekregen op de stand van zaken.

In welke mate wordt er overleg gepleegd met federaal minister van Volksgezondheid De Block, die geen uitspraak kan doen over de opleidingen, maar die er wel op wijst dat deze moeten voldoen aan de Europese richtlijn?

Wat is uw standpunt ten aanzien van de Franse Gemeenschap, waar de opleiding op niveau 5 verlengd wordt tot 3,5 jaar? Zou een gelijkaardige verlenging een oplossing zijn voor hbo5 in Vlaanderen?

Welke garanties kunnen er worden ingeroepen opdat de hbo5-opleiding verpleegkunde zowel haar specificiteit als instroom van studenten kan behouden?

Binnen welke termijn kan er uitsluitel worden gegeven over zowel de opleiding als de finaliteit ervan, met andere woorden: kan de hbo5-afgestudeerde zich verpleegkundige blijven noemen of komt er een aangepaste beroepstitel?

Wordt er overleg gepleegd met de hogescholen en welke standpunten nemen zij in?

Hoe zal de mogelijke inkanteling van de hbo5-opleiding verpleegkunde in de hogescholen verlopen omdat deze wordt georganiseerd door de secundaire scholen? Welke gevolgen zal dit hebben voor de financiering, de rechtspositie van de personeelsleden en de omkadering?

**De voorzitter:** Mevrouw Soens heeft het woord.

**Tine Soens (sp-a):** Minister, eind vorig jaar keurde de Vlaamse Regering de conceptnota over de professionele bachelor verpleegkunde goed. Deze nota moet dienen als basis voor de hervorming van de professionele bachelor verpleegkunde. Er zullen enkele ingrijpende veranderingen worden doorgevoerd, zoals de verlenging van de studieduur naar vier jaar en de introductie van de zogenaamde contractstage. Dit academiejaar start de hervormde professionele bachelor verpleegkunde.

Bij het begin van het huidige academiejaar stapten de eerste studenten in het vernieuwd curriculum. Begin augustus rapporteerde de krant De Tijd dat 2433 studenten zich reeds voor de bachelor verpleegkunde hadden ingeschreven. Zij zullen als eersten vier jaar over de bachelor doen. Het beroep van verpleegkunde wordt door VDAB nu al als een knelpuntberoep beschouwd. De sector gaat ervan uit dat 2019 door de hervorming een moeilijk jaar zal worden, aangezien er dat jaar aanzienlijk minder verpleegkundigen zullen afstuderen. Alleen de studenten vanuit de opleiding hbo5 zullen instromen.

Revolutionair in de hervorming van de bachelor verpleegkunde is de introductie van de zogenaamde contractstage. Een taskforce buigt zich over de modaliteiten daarvan. Een vergoeding voor de stagiair is daarbij niet uitgesloten. De taskforce is samengesteld uit vertegenwoordigers van de opleidingen en het werkveld. Uiteraard is ook de federale overheid betrokken bij de uitwerking van de contractstage. In het artikel van De Tijd valt te lezen dat het werkveld nog steeds met vragen blijft zitten. Zo wordt de vraag gesteld wat er gebeurt met het kindergeld van stagiairs die een contractstage moeten doen. Zowel de studenten, als het werkveld en de opleidingen vragen nu snel duidelijkheid over de contractstage.

Minister, zijn de bezorgdheden van het werkveld voor het jaar 2019 terecht? Wordt het in dat jaar moeilijk om voldoende verpleegkundigen te hebben?

Hoever staat u met het uitwerken van de contractstage? Kunt u daar een timing voor geven? Hoever staat het bijvoorbeeld met de vragen over het kindergeld voor stagiairs?

Hoe verhoudt het aantal inschrijvingen voor het huidige academiejaar zich tegenover dat van vorige academiejaren? Zijn er significante verschillen in te zien? Ik

heb verondersteld dat er intussen wel meer zicht is op het aantal inschrijvingen dan toen ik mijn vraag in september indiende.

**De voorzitter:** Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

**Ingeborg De Meulemeester (N-VA):** Vanaf dit academiejaar 2016-2017 start de hervormde professionele bachelor verpleegkunde. De studieomvang is opgetrokken tot 240 studiepunten, de verlengde opleiding is generiek gemaakt en een contractstage wordt geïntroduceerd. De hogescholen binnen de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) dienden een nieuw curriculum uit te tekenen. De eerste contractstages zullen in het academiejaar 2019-2020 plaatsvinden. De modaliteiten worden besproken in een taskforce met vertegenwoordigers uit de opleiding en het werkveld.

Ook voor de hbo5-opleiding verpleegkunde werd een taskforce opgericht om te onderzoeken hoe de leerladder duidelijker kan worden ingevuld, met behoud van beide opleidingen verpleegkunde op niveau 5 en niveau 6 en een heldere differentiatie tussen gegradueerde hbo5 en de bachelor.

Minister, hebben alle hogescholen binnen de VLHORA reeds een nieuw curriculum uitgetekend? Liggen die curricula vast? Hoe evalueert u deze?

Hebt u een concreet zicht op de invulling van de contractstage? Staat het vast dat het om een betaalde stage zal gaan? Wie zal voor de vergoeding instaan?

Kunt u een stand van zaken geven over de taskforce voor de hbo5-opleiding verpleegkunde? Hoe evalueert u het overleg tussen de federale overheid en de gemeenschappen?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** De gekoppelde vragen behandelen de twee opleidingen verpleegkunde: de bachelor en de hbo5-opleiding. Ik zal mijn antwoord dan ook structureren aan de hand van die twee opleidingen en de evoluties daarin. U weet allemaal dat er door de geplande hervorming van het koninklijk besluit 78 ook federaal nog zaken in beweging zijn of moeten komen. Ik begin met de bachelor, om dan over te gaan naar hbo5, en zal dus uw vragen een beetje kriskras door elkaar beantwoorden.

Mevrouw De Meulemeester, u vraagt hoe het met het curriculum zit. Sinds dit academiejaar heeft de opleiding verpleegkunde een studieomvang van 240 studiepunten, in uitvoering van de conceptnota die de Vlaamse Regering op 11 september 2015 heeft goedgekeurd. Alle hogescholen hebben zonder uitzondering hun curriculum aangepast. Ze moesten dat doen voor de NVAO, de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, die opleidingen niet kan accrediteren zolang ze niet aan de Europese richtlijn beantwoorden. De hogescholen hebben dus een nieuw curriculum uitgetekend in zeer nauw overleg binnen de VLHORA. Ze hebben het op het einde van vorig academiejaar aan de NVAO voorgelegd, en die heeft op 7 juli, dus een paar maanden geleden, beslist de accreditaties toe te kennen met een beperkte geldigheidsduur. Er is dus accreditatie, maar ze is beperkt in tijd, omdat men een volledig traject moet hebben doorlopen om een volledige accreditatie te krijgen.

De vernieuwde opleidingen zijn nu gestart, en ik wil voor het verslag en onze talrijke online kijkers mijn grote appreciatie uitdrukken voor het werk dat tot vandaag is geleverd. Het gaat om een enorme verandering, en die kunnen we alleen managen als iedereen op het veld zijn medewerking verleent.

Ik zei daarnet dat het normaal is dat de NVAO nog geen definitieve erkenning geeft met een volledige geldigheidsduur, omdat het nieuwe programma nu pas

van start gaat. Daardoor vallen deze opleidingen voorlopig ook buiten het stelsel van de uitgebreide instellingsreview, zoals we die voor het volledig hoger onderwijs plannen. Bij de nieuwe opleiding verpleegkunde blijft het een opleidingsvisiteert. Dat is goed, omdat deze opleiding een zeer ingrijpende hervorming doormaakt. Het is dus de bedoeling de opleiding definitief te visiteren en te accrediteren als de eerste studenten het volledige curriculum hebben doorlopen. Daartoe zullen we via Onderwijsdecreet (OD) XXVII een ingreep moeten doen, en daarvoor heb ik de hulp van het parlement nodig. Normaal komt zo'n hervisiteert er al na drie jaar, terwijl de opleiding op zich al vier jaar duurt. We moeten daar dus een jaartje bij doen.

Het voorstel zal zijn om de tijdelijke accreditatie te laten lopen tot september 2022, zodat de visitaties rekening kunnen houden met de eerste cohorten die afstuderen uit de volledig vernieuwde opleiding in 2020 en 2021. Dat is het voorstel dat ik zal voorleggen binnen OD XXVII.

Ik kom tot de vragen van collega Soens over een aantal zorgen van het werkveld. Mevrouw Soens, u hebt gezegd dat uw vraag al een paar maanden geleden is ingediend. Dat klopt. We hebben ondertussen de definitieve cijfers. We zien dit academiejaar geen daling in het aantal studenten. Op teldatum 31 oktober noteerde de Databank Hoger Onderwijs opnieuw ruim 9200 inschrijvingen voor de bacheloropleiding verpleegkunde. We zien dat dat extra jaar zeker geen afschrik-effect heeft gehad om jongeren te doen kiezen. Daar zijn een aantal redenen voor.

Eerst en vooral zat het werkveld mee aan tafel bij de uittekening van de hervorming van de bacheloropleiding, en het veld staat daar ook mee achter. Men is ervan overtuigd dat hier een kans is benut om de pijnpunten, die vooral in de stages zaten, goed opgelost te krijgen. Doordat de opleiding een jaar langer duurt, zullen de studenten die nu gestart zijn, natuurlijk niet afstuderen in 2019. Het klopt dus dat er in dat jaar een kleinere doorstroom naar het werkveld zal zijn. De doorstroom zal echter niet volledig droogvallen. Ik geef drie redenen. Ik houd geen rekening met de hbo5'ers, ik heb het enkel over de bachelors. Ten eerste: er zullen in 2019 ook nog studenten zijn die het oude programma van 180 studiepunten afwerken omdat ze het gespreid hebben of studievertraging opliepen. Ten tweede: er is een heel grote instroom vanuit hbo5. Ten derde: de hervorming van de opleiding zelf vangt de doorstroom naar het werkveld ook op door de introductie van de contractstage in het vierde jaar, precies in 2019.

Bovendien stromen bachelors ook vandaag niet allemaal onmiddellijk door naar de werkvloer: de conceptnota vermeldde al dat 40 procent van de bachelors die afstuderen, nog een vervolgopleiding doet, een bachelor-na-bacheloropleiding (banaba). De uitbreiding van de studieomvang laat net toe om delen van die banaba's te integreren in de basisopleiding, waardoor die doorstroom na de vierjarige opleiding in 2020 weer ietsje groter zal zijn dan normaal. Waar nu 40 procent er nog een jaartje bij doet, gaat nu iedereen dat jaar erbij doen. Dat zou een stukje moeten ontmoedigen om dan nog eens een jaar erbij te doen omdat men al een stuk banaba mee kan pakken. Vanuit de betrokkenheid van het werkveld, ook bij het uittekenen van de contractstage, heb ik er wel vertrouwen in dat zij het overgangsjaar 2019 goed voorbereiden en er mee voor zullen zorgen dat er geen capaciteitsproblemen opduiken.

Collega Soens en collega De Meulemeester, wat de contractstage zelf betreft, is de uitbreiding van de studieomvang er onder meer gekomen om meer stage toe te laten zonder dat de opleidingen moesten inboeten op de theoretische component. Maar we kiezen ervoor dat die extra stage ook een meer intensieve vorm krijgt dan de stages die we kennen uit de driejarige opleiding. Vandaar de introductie van het concept contractstage in het laatste jaar. Dat zijn stages die lopen over een langere periode met studenten die al heel goed kunnen meedraaien op de

werkvloer in de eindfase van de opleiding, na drie jaar studeren dus, het moment waarop we ze nu al hun diploma geven, maar dat wordt nu een jaartje uitgesteld.

Het concept heeft een dubbel doel: de studenten worden extra goed voorbereid op hun job, maar ook het werkveld krijgt ze al na drie jaar studie terug over de vloer. Dus ook de contractstage moet mee vermijden dat er een groot capaciteitsprobleem zou ontstaan.

Aangezien de hervorming gradueel wordt ingevoerd, namelijk dit jaar het eerste jaar, volgend jaar het tweede jaar enzovoort, zullen de eerste contractstages pas plaatsvinden in academiejaar 2019-2020. Op dit ogenblik lopen de gesprekken met het werkveld en de federale overheid. Collega Brussee, er is een goed overleg met federaal minister De Block en minister Vandeurzen. Mijn zorg is de opleiding, maar hun zorg is de goede organisatie binnen de ziekenhuis- en welzijnssector en de tewerkstelling in de ziekenhuizen. Er is geen enkel belang om daar discussies te laten ontstaan. Wij proberen dat in een zeer constructieve sfeer te laten verlopen.

Collega Soens, het idee van een vergoeding voor de student is daarbij slechts één aspect, maar we zoeken vooral naar een kader waarin ze optimale leeransen krijgen om met voldoende autonomie kennis te maken met de verschillende zorgcontexten, van ziekenhuis tot thuiszorg. Kwaliteitsvolle stages staan hierbij voorop. Aangezien we verwachten dat ze daarbij ook effectief al taken zullen opnemen, gaan we ervan uit dat ze het werkveld ook wat opleveren, en dus dat er ruimte kan zijn voor een vergoeding. Uiteraard zal dat nooit een loon kunnen zijn, want het zijn stagiairs die nog in opleiding zijn, het zijn jongeren die op weg zijn naar een diploma en zeker geen volwaardige werkkrachten. Ik kijk een beetje naar wat we doen bij duaal leren. Daar is ook geen probleem voor de ouders inzake kinderbijslag. Er is een leervergoeding die je krijgt. Je kunt er onmogelijk volwaardige lonen tegenover plaatsen. Het is dus eigenlijk een stage met eventueel een stagevergoeding. Ik denk ook niet dat er jongeren gestart zijn met de vierjarige opleiding met het idee dat ze het laatste jaar dik geld zullen verdienen. Iedereen weet dat men begint aan een vierjarige opleiding die toeleidt naar een diploma.

Het is ook goed om te kijken hoe de werkgever ondersteund kan worden, omdat die mee instaat voor de begeleiding. Al deze zaken zijn voorbereid in een taskforce op Vlaams niveau en worden nu bekeken in een federale werkgroep met vertegenwoordigers uit de gemeenschappen. Een aanknopingspunt daarbij is wat we nu doen inzake duaal leren. De contractstage is immers ook een vorm van duaal leren. Ik stel trouwens nu al vast, zowel in hbo5 als in de bacheloropleiding, dat er systemen bestaan waarbij stagiairs een hele afdeling overnemen. Ik vind dat een schitterende innovatieve manier van werken. Ik zie niet in waarom dat niet in dat laatste jaar nog wat extra zou kunnen worden uitgebreid. Dat wat de bacheloropleiding betreft.

Ik kom tot de vragen over de hbo5-opleiding verpleegkunde, voornamelijk van mevrouw Brussee. Ik ga niet herhalen wat we in het verleden al allemaal rond de hbo5-opleiding hebben gesteld. Ik verwijs graag naar een actuele vraag in de plenaire vergadering van 1 april 2015. Ik heb toen op alle banken de expliciete vraag gekregen om die opleiding ook in de toekomst als een volwaardige instroomopleiding in de verpleegkunde te laten bestaan. Ik ga ervan uit dat ik wat dat betreft jullie niet moet proberen nog eens te overtuigen.

Ik zal mijn standpunt over die opleiding nog eens geven. Ik denk dat dat standpunt unaniem wordt gedeeld in het Vlaams Parlement. We willen voor de verpleegkundigen de leerladder die er nu is, behouden: met dus verpleegkundigen op niveau 5, de gegradueerden, op niveau 6, de bachelors, en zelfs ook een stukje op niveau 7, zij die via het schakelprogramma de masteropleiding volgen. Die bestaande leerladder is zeer duidelijk.

Alle handen zullen nodig zijn in de zorg, en we moeten er via de verschillende toegangswegen voor zorgen dat er een breed aanbod blijft bestaan voor alle doelgroepen om met hun talenten in die sector aan de slag te gaan. Op teldatum 1 oktober waren er meer dan 7800 inschrijvingen in de hbo5-opleidingen verpleegkunde. Afgezet tegenover de 9200 in de bachelor is de verhouding binnen de opleidingen dus bijna 46 procent in hbo5 en 54 procent in bachelor. Er bestaat dus een significant evenwicht tussen beide. Dat zet zich ook door op de werkvloer: hbo5-verpleegkundigen komen zeker niet enkel in woonzorgcentra terecht. Zij zijn ook actief in andere deelsectoren, zoals de ziekenhuizen en de thuiszorg.

Dus als u vraagt welke garanties er zijn dat de hbo5-verpleegkundeopleiding haar specificiteit en instroom van studenten kan behouden, dan is mijn antwoord dat de zorgnoden zélf de beste garantie zijn. Ik onderstreep: ieder scenario dat ten koste gaat van die specificiteit en die doelgroep, is nefast, niet alleen voor onderwijs, maar voor de volksgezondheid in het algemeen. Dat moeten we dus voor ogen houden als we kijken naar de enorme zorgnoden die er op het terrein bestaan.

Wat is de stand van zaken? Gelet op het belang van deze groep verpleegkundigen in spe, zowel de huidige als toekomstige, is op Vlaams niveau tijdens de eerste maanden van dit jaar een taskforce samengekomen met vertegenwoordigers uit het brede werkveld en van alle opleidingen: zowel de hbo5-scholen als de hogescholen. Die heeft ons standpunt bevestigd om voor verpleegkunde de leerladder te behouden zoals die bestaat, dus met verpleegkundeopleidingen op niveau 5 en 6, en eventueel ook op niveau 7, maar vraagt om daarbinnen wel de bestaande differentiatie te expliciteren.

Dat is een legitieme vraag, want nu maakt de federale wetgeving daar totaal geen onderscheid in. In de realiteit zijn er wel verschillen: qua opleiding, qua werkomgeving en qua verloning. Ook de Europese richtlijn maakt geen onderscheid, terwijl diezelfde richtlijn wel stelt dat verpleegkundigen opgeleid kunnen worden in beroepsonderwijs, hogescholen en universiteiten – wat in Vlaanderen ook het geval is. Die richtlijn expliciteert dat die mogelijkheid effectief bestaat.

Mevrouw Brusseel, zoals u wellicht weet, is over de opleidingen verpleegkunde regelmatig overleg met de federale overheid en met collega-minister Maggie De Block. Dat gebeurt naast bilaterale contacten ook via de Interministeriële Conferenties Volksgezondheid, waar de ministers van Onderwijs soms worden uitgenodigd. In opvolging van de Interministeriële Conferentie van 21 maart 2016 heeft minister De Block een brief gestuurd naar de Europese Commissie met een aantal vragen. Een eerste vraag was: op welke manier zal de inschaling van de verschillende opleidingen op verschillende niveaus van het Europees kwaliteitskader moeten worden gelezen in samenhang met de Europese richtlijn? Een tweede vraag was: welke mogelijkheden heeft een lidstaat om naast de Europees geregementeerde 'verantwoordelijk algemeen ziekenverpleger' ook andere profielen in te schakelen die ook autonoom verpleegkundige handelingen kunnen stellen?

Die vragen zijn belangrijk om te kunnen inschatten op welke manier we al of niet voor een differentiatie moeten zorgen en of de differentiatie tussen hbo5 en bachelors absoluut nodig is om te voldoen aan de Europese richtlijn. Die vragen zijn legitiem. De basisvraag is dus: moeten we dat effectief gaan doen en op welke manier moeten we dat dan gaan aanpakken? Er is nog geen antwoord op die vraag, maar wij blijven de varianten opleiden tot er duidelijkheid is over hoe dat nu precies zit met die Europese 'algemeen verantwoordelijke ziekenverpleger'.

Daarnaast werkt het federale niveau aan een herschikking van de gezondheidszorgberoepen, in het kader van de hervorming van het koninklijk besluit nummer 78 (KB78). Dat gaat vandaag eigenlijk over de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen. Het doel van



die hervorming is een nieuw wettelijk kader te maken en de bevoegdheden binnen de gezondheidszorg te hertekenen. Een eerste concept hiervoor werd voorgesteld in september, en minister De Block is daarover nu bezig met een brede consultatieronde.

Ik zal niet te veel in detail gaan, maar waar komt het op neer? Ten eerste, we hebben onze vragen gesteld aan Europa. Ten tweede, men is ondertussen aan het bekijken of we binnen het KB 78 ook profielen kunnen uittekenen die voor de betere differentiatie kunnen gaan zorgen. Daarover loopt het overleg volop.

Hoe staat het met de Franstalige collega's? De piste van een betere differentiatie wordt daar eveneens gesteund. Binnen de Franse Gemeenschap willen ze de keuze maken om de opleiding van 'brevet  ' te verlengen tot 3,5 jaar. Voor hen is dat ook een tussenoplossing zolang er geen duidelijkheid is over een definitieve plaats van het niveau 5.

Als zij er nu voor kiezen om er een half jaar bij te doen, is dat voor hen een tussenoplossing. Wij maken die keuze niet, omdat we ervan overtuigd zijn dat de opleiding zoals ze vandaag bestaat, eigenlijk voldoet. We hebben dat ook zo aangevraagd. We zullen er nu niets aan veranderen. Als we veranderen, zal het een definitieve keuze zijn. We gaan nu geen onzekerheid creëren als we niet zeker zijn dat wat we doen ook de correcte weg van werken is. Maar de opleiding kan dus perfect blijven bestaan. Daarover bestaat er geen enkele discussie.

De inschaling op niveau 5 moet in de Franse Gemeenschap nog gebeuren. Bij ons is die al een feit. Dat is dus ook een verschil. Binnen dat niveau 5 is de opleiding verpleegkunde met een studieduur van 3 jaar nu al een uitzondering ten opzichte van de andere hbo5-opleidingen, die doorgaans 90 of 120 studiepunten tellen. Ik pleit in eerste instantie voor een verankering van de huidige situatie, zowel in de opleiding als op het terrein, met een explicitering van de differentiatie tussen beide. In die zin is voor mij een uitbreiding van de studieomvang geen issue. Wij hebben al ingekanteld. Dat heeft zijn plaats. We zullen eerst zien op welke manier we kunnen differentiëren.

Hoe zit het met de timing? De discussie over de hbo5-opleiding verpleegkunde loopt al heel lang en brengt regelmatig wat vragen met zich mee. Voor mij is het essentieel dat we over hbo5 verpleegkunde kunnen blijven spreken. Een scenario waarbij deze afgestudeerden niet als verpleegkundigen zouden worden geduid, kan ik niet steunen. Ik wil respect voor het werk en voor de meerwaarde die verpleegkundigen betekenen. Ik wil ook respect geven aan de differentiatie die er vandaag is voor de verpleegkundigen op niveau 6. Ik heb er geen probleem mee om dat te expliciteren. Er is een bacheloropleiding en een hbo5-opleiding. Als we dat beter kunnen differentiëren: geen enkel probleem.

Collega's, de huidige evoluties en de keuzes die we maken in Vlaanderen bieden zeker kansen om de hele situatie te stabiliseren. Er is een duidelijke visie langs Vlaamse kant, een unaniem draagvlak binnen het parlement. Onze Franstalige collega's lijken die visie te delen. Uit de gesprekken die ik op dit ogenblik met minister De Block voer, zie ik dat ook zij met ons mee zoekt naar mogelijkheden om de huidige situatie op een goede en stabiele wijze te verankeren. Zolang het overleg loopt en de perspectieven nog niet zijn uitgeklaard, blijft alles zoals het vandaag is. Dat is het beste voor de rechtszekerheid van de opleidingen die op dit ogenblik bestaan in Vlaanderen.

Omtrent de verdere uitbouw binnen het hoger onderwijs maken de hbo5-opleidingen verpleegkunde nu nog niet de beweging die we wel willen doorvoeren met de andere opleidingen die nu in de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's) zitten. Ik zal ook duiden waarom. Het is niet realistisch, zolang de problematieken die ik net heb geschetst nog niet volledig zijn uitgeklaard.

In de conceptnota over de uitbouw van hbo5 stond ook duidelijk: "De hbo5-opleidingen verpleegkunde blijven dus binnen de secundaire scholen. Ze worden georganiseerd binnen een samenwerkingsverband met de hogescholen en blijven vallen onder de regelgeving zoals die nu van toepassing is." Ik citeer verder uit wat er al werd afgesproken binnen de regering. "Daarbij is het binnen de lopende discussies over de gezondheidszorgberoepen uitdrukkelijk de bedoeling om de hbo5-opleiding verpleegkunde beter te profileren." Dat stond op bladzijde 5.

Dus als wij uitklaring hebben over de profilering ben ik zeker bereid om te kijken waar we de opleidingen organisatorisch het best plaatsen. Collega's, er zijn al hoorzittingen geweest. Daaruit weet u dat ook de inkanteling van de hbo5-opleidingen in de hogescholen wat zorgen stelt wat betreft toegankelijkheid, een breed aanbod enzovoort. Ik vind het een goede case dat de hogescholen met de brok die ze nu al hebben, aantonen dat ze die flexibiliteit absoluut aankunnen. Ik verwijs hiermee naar enkele uitspraken die werden gedaan tijdens een vorige hoorzitting in dit parlement. We moeten nog aantal zaken uitklaren wat de inhoud van de opleiding betreft. Ik vind niet dat we twee sprongen in één keer kunnen maken. Eerst moeten we uitklaren en dan bekijken waar de opleiding het best wordt gepositioneerd in de toekomst.

Het zal voor jullie geen mysterie zijn als ik zeg dat door de positionering van de opleidingen nu, ze gefinancierd worden volgens de regels van het secundair onderwijs, die een zeer gunstige financiering is.

Ik heb geprobeerd om jullie een vrij actuele stand van zaken te geven over de opleidingen.

**De voorzitter:** Mevrouw Brusseel heeft het woord.

**Ann Brusseel (Open Vld):** Minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord. Het is inderdaad belangrijk dat de hogescholen heel goed uitklaren hoe ze de verschillende opleidingen willen differentiëren en expliciteren. Dat is een zeer goede zaak. Het is inderdaad belangrijk dat we wachten op hun aanwijzingen op dat vlak vooraleer we verdere stappen ondernemen. Het is goed dat Vlaanderen niet met tussenoplossingen bezig is, maar eerder naar een definitieve oplossing zoekt, samen met het federale niveau.

Ik kom even terug op de contractstage. We vinden het niet meer dan normaal dat het over een leervergoeding zou gaan vergelijkbaar met duaal leren. Dat lijkt ons zeer billijk. De vraag is echter wie er aansprakelijk zou zijn tijdens die stage. Dat zou ik nog graag uitgeklaard zien. Ik kan aannemen dat dat niet voor vandaag is, maar voor de toekomst.

**De voorzitter:** Mevrouw Soens heeft het woord.

**Tine Soens (sp-a):** Minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord en de laatste stand van zaken.

Ik ben blij te horen dat er geen daling is opgetreden met betrekking tot het aantal studenten. Ik geef toe dat ik dat anders had ingeschat. Ik ben blij dat ik ongelijk heb gekregen.

In verband met de bezorgdheden van het werkveld zegt u dat, door de introductie van de contractstage, 2019 wel zou moeten meevallen wat betreft het mogelijk capaciteitsprobleem voor verpleegkundigen. Wat later zegt u, in verband met de vergoeding voor de contractstage, dat dat geen loon kan zijn omdat het geen volwaardige werkkrachten zijn. Die studenten kunnen dan natuurlijk ook niet worden ingeschakeld als een volwaardige werkkraft. Als de opleiding geen vier jaar had geduurd, zou dat natuurlijk wel zo zijn.

Over de contractstage en de vergoeding hoor ik nog heel veel onduidelijkheid. Ik vind dat een beetje jammer omdat studenten die aan de opleiding begonnen zijn, op voorhand die duidelijkheid hadden moeten krijgen. Over de vergoeding leid ik uit uw antwoord af dat de zorgsector die zal moeten ophoesten. Wat betreft de contractstage heb ik een gelijkaardige vraag als mevrouw Brusseel. Gaat het om een contract of om een stage, want dan zijn de verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden verschillend? Is het de verantwoordelijkheid van de werkgever of van de school?

**De voorzitter:** Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

**Ingeborg De Meulemeester (N-VA):** Minister, ik dank u voor uw omstandig antwoord. Ik wil graag benadrukken dat het belangrijk is om de bachelor- en hbo5-opleiding duidelijk te differentiëren. Er moet een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen beide opleidingen, elk met een eigen finaliteit. De hbo5-verpleegkundige mag geenszins een bachelor light worden, dit in het belang van het werkveld, de werkgever, de werknemer, de studenten en de patiënten.

Wat betreft het overleg op federaal niveau begrijp ik dat u moet wachten op een antwoord van Europa. Dat kan heel lang duren. Wat als dat heel lang op zich laat wachten?

U sprak over een timing, maar niet concreet. Hebt u met minister De Block afgesproken wanneer u wilt landen?

Dan is er inderdaad nog de onduidelijkheid over de contractstages. Daar moet snel duidelijkheid over komen.

**De voorzitter:** De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA):** Ik kom zelf uit een school die een hbo5-opleiding verpleegkunde had. De leerlingen in de hbo5 verpleegkunde hebben een bepaald profiel die we door de opleiding net kunnen 'zalmen'.

Een tweede bekommernis die ik bij veel scholen hbo5 verpleegkunde hoor, is dat als het KB 78, de 'healthcare assistant', een bepaalde invulling krijgt – al dan niet als basisverpleegkunde –, dan moet dat een inhoud hebben. In de hele leerlijn zijn er verzorgenden, zorgkundigen en verpleegkundigen. Daar moet invulling aan worden gegeven zodat we geen run naar beneden krijgen van alle opleidingen in het domein personenzorg.

**De voorzitter:** De heer Durnez heeft het woord.

**Jan Durnez (CD&V):** Minister, ik dank u voor het gedetailleerde antwoord op een meervoudig vraagstuk.

Ik volg dit al 35 jaar. We hebben nu het hoogste aantal studenten. Vroeger zat ongeveer twee derde in hbo5 of de voorgangers daarvan en was een derde bachelors. Nu is dat ongeveer in evenwicht, met de voetnoot dat dit een beetje geflatteerd wordt door de brugstudenten, maar dat zal de rekening niet maken. Als je kijkt naar de verhouding 18- tot 21-jarigen, dan waren er dat 35 jaar geleden heel wat meer. Dat betekent een enorme verschuiving die erg belangrijk is voor de sector.

Ik heb een vraag die aansluit bij die van de heer Daniëls. In 2006 is er een regeling gekomen voor zorgkundigen. Dat zijn er 1200 in Vlaanderen die erg belangrijk zijn voor de rusthuizen en de woonzorgcentra. Daar moet ook aandacht voor zijn in deze discussie.

Het staat in Vlaanderen buiten discussie dat er schotten zijn tussen sectoren. Het is goed dat het overleg met minister De Block heel grondig wordt gevoerd, met

alle nuances en een goede kennis van het terrein. Ik hoop dat we tegen Kerstmis duidelijkheid krijgen, omdat in februari de nieuwe shiften starten.

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Wat betreft de contractstage is het probleem sowieso afgebakend. Het gaat maar om 1 jaar, een overgangsjaar. Er zal in dat jaar een potentieel probleem zijn, maar we zullen proberen dat zo klein mogelijk te maken. Het gaat ook om jongeren die geen diploma hebben. Als we een opleiding vier jaar maken, dan duurt die vier jaar.

Het blijft een stage. De aansprakelijkheidsregeling zal wat mij betreft een regeling zijn zoals die bestaat voor stages. Dat kan iets soepeler zijn gelet op de duur van de opleiding die al genoten is. Dat moeten we samen met de sector bekijken. De sector staat achter de hervorming. Er is volwassenheid in de gesprekken. Het curriculum is aangepast voor het eerste jaar. U zou ook kunnen vragen hoe het curriculum eruitziet voor het tweede en het derde jaar. Dit moet jaar per jaar worden aangepast. Het is gelukt voor het eerste jaar. We zullen dat aanpakken met heel veel zorg voor de jongeren die afstuderen en de werkomgeving en de potentiële schaarste die ontstaat. Ik noteer de vragen over de contractstage, en uw zorgen zijn de mijne, maar we zullen dat oplossen in het belang van de leerling en met aandacht voor de noden op het terrein.

Ik heb bewust niets gezegd over de healthcare assistant. Federaal minister De Block heeft die optie gelanceerd. Zij zou binnen KB 78 graag een healthcare assistant hebben. We hebben daar al meermaals overleg over gepleegd.

Wanneer we een differentiatie maken tussen hbo5 en bachelor verpleegkunde via een andere naam, dan kan dat voor mij alleen op voorwaarde dat het dan gaat over een verpleegkundige niveau 5 met alle verpleegkundige handelingen die zij vandaag kunnen stellen. Dan is er geen verwatering van de opleiding.

We kunnen twee keuzes maken in dit dossier. Bij de eerste keuze willen we voldoen aan het Europese profiel van de verpleegkundige en differentiëren we een beetje, maar voldoet iedereen aan dat profiel. Dat is de reden waarom we die vragen aan Europa hebben gesteld.

Wanneer we niet wachten of wanneer we kiezen voor een ander systeem waarbij we het profiel proberen te omschrijven onder de healthcare assistant, moet dat op een volwaardige wijze gebeuren en mogen we er geen verwaterde versie van maken. Zowel minister De Block als ikzelf zijn bereid daarover te praten.

Mijnheer Durnez, u zegt dat in de leerladder aandacht moet zijn voor de verpleegkundigen niveau 4 en voor de zorgkundigen. Dat is waar, maar zij worden wel opgeleid in ons secundair onderwijs. Wat ik niet wens, is dat niveau 4 en niveau 5 in één pot worden gestopt. Ik ga ervan uit dat u dit ook niet wenst; u was daarin niet helemaal duidelijk.

**Jan Durnez (CD&V):** Ik ben bezorgd dat niveau 4 zou verdwijnen. Daardoor zou de sector in moeilijkheden komen. Men kan moeilijk een zorgkundige vervangen door een bachelor.

Een andere zorg betreft de spreiding over Vlaanderen van het opleidingsaanbod. Wanneer niveau 4 zou verdwijnen, dan creëren we een bijkomend onderwijsprobleem aan de aanbodzijde, bijvoorbeeld in de rusthuizen en verzorgingstehuizen.

**Minister Hilde Crevits:** Ik wil hier duidelijk de lijn trekken. Wanneer we de healthcare assistant invullen op niveau hbo5, dan kan daar wat mij betreft geen verwatering zijn met niveau 4. We moeten nog nagaan waar welk profiel nodig is

en welke handelingen kunnen worden gesteld. In het veld en in de scholen wordt de terechte vraag gesteld of het niet nuttig is om medische handelingen te laten stellen door zorgkundigen. Ik wil dat gesprek voeren, maar de discussie vandaag gaat over de hbo5-opleiding verpleegkunde.

Voor mij zijn er maar twee keuzes mogelijk: ofwel zit alles binnen dat Europees profiel, ofwel is er de optie van de healthcare assistant. Minister De Block heeft in een interview gezegd dat er nog heel veel werk aan de winkel is, en dat is logisch. Ik vind het zeer lovenswaardig dat zij mee zoekt naar een manier om een zeer grote groep jongeren – en ik ben zeer blij met de woorden die de heer Daniëls in dat verband heeft gebruikt over het profiel van de jongeren die voor deze opleiding kiezen en de kansen die we bieden om te zalmen – aan die opleiding te laten deelnemen. Ik reageer nogal eens emotioneel in dit dossier omdat het hier gaat over een enorme groep die anders misschien nooit de keuze zou maken om hoger onderwijs te volgen. Dat is ook de reden waarom ik nogal gevoelig ben voor de plaats. Dit is nu gekoppeld aan het secundair onderwijs, en dat is niet zonder reden. Sommigen pleiten ervoor dit door te knippen en dit snel in te kantelen in de hogescholen. Ik ben bereid dat gesprek te voeren maar mijn zorg betreft ook de sociale ladder. Men krijgt hier immers een niet onbelangrijke opwaardering.

Er is nog veel werk om de profielen uit te klaren. Ik vind dat we hier op een kwaliteitsvolle manier moeten werken. Op dit ogenblik hebben we duidelijke keuzes waar niets aan verandert tot er klaarheid komt. Ook boven de hbo5-opleiding hangt er momenteel geen zwaard van Damocles. We hebben een keuze gemaakt, die is ingekanteld en we werken aan een oplossing. Ik heb mijn standpunt meegedeeld, en dat wordt gedeeld door de volledige Vlaamse Regering en als ik het goed heb begrepen, door meerderheid en oppositie.

**De voorzitter:** Mevrouw Brusseeel heeft het woord.

**Ann Brusseeel (Open Vld):** Minister, ik denk dat we de volgende maanden duidelijkheid zullen krijgen. Voor mijn fractie is het belangrijk dat in het onderwijslandschap alle inspanningen worden gewaardeerd. Het doel van de operatie is uiteraard de kwaliteit van de zorg eerder dan de hoeveelheid zalmen die we kunnen kweken. Ik zeg dat met alle respect voor de betrokkenen.

**De voorzitter:** Mevrouw Soens heeft het woord.

**Tine Soens (sp.a):** Minister, er is verwarring over de contractstage door de term zelf. Contract en stage staan in één woord. Een contractstage wordt niet gezien als een gewone stage, maar is dat wel.

Er is mogelijk een capaciteitsprobleem in 2019. Ik vraag extra aandacht voor de bezorgdheden die in het werkveld leven rond dat jaar. Ik hoop dat ik ongelijk krijg, maar de zorg bestaat wel. We moeten daar een antwoord op bieden en aandacht voor hebben.

**De voorzitter:** Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

**Ingeborg De Meulemeester (N-VA):** Minister, zoals u zegt, is het zwaard van Damocles boven de hbo5 even weg. De angel is eruit, maar we moeten echt naar een finalisatie gaan zodat het helemaal tot rust kan komen.

**De voorzitter:** De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de oriënteringsproef Columbus na de testfase – 2807 (2015-2016)**

**VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de niet-bindende toelatingsproef voor studenten in de lerarenopleiding – 419 (2016-2017)**

**Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen**

**De voorzitter:** Mevrouw Brusseel heeft het woord.

**Ann Brusseel (Open Vld):** Op 28 juni 2016 stelde ik een schriftelijke vraag nummer 464 over de testfase van de niet-bindende en verplichte proef die aan het einde van dit schooljaar moet leiden tot een algemene uitrol. Deze test ging plaatsvinden tussen 2 mei en 6 juni 2016 "bij een representatieve steekproef van 8000 laatstejaars" aldus de mededeling van de Vlaamse Onderwijsraad.

Uit het antwoord blijkt dat de test, alvast op technisch gebied, vrij behoorlijk is verlopen. Ik onthoud dat het van belang is om eerst tot een betrouwbaar instrument te komen, en dit zo breed mogelijk te veralgemenen binnen het secundair onderwijs, alvorens na te gaan "hoe het verplichte karakter specifiek zal worden ingevuld". Bovendien zal tijdens dit schooljaar in een volgende en bredere afname van een nieuwe versie van Columbus worden voorzien. Er namen immers geen 8000 leerlingen aan de test deel, ook geen 4000 zoals in mijn vraag om uitleg van 22 september staat, maar wel 5689 en 222 scholen.

Zijn 5000 afgenomen tests voldoende om van een gevalideerde proef te kunnen spreken?

Is het nog haalbaar om Columbus te veralgemenen naar juni 2017 indien nog dit schooljaar een nieuwe versie zal worden gelanceerd? Impliceert dit een bijkomende testfase? En heeft dit dan niet tot gevolg dat de leerlingen die in 2017 getest zullen worden, nog enige tijd gevolgd moeten worden alvorens Columbus volledig op punt gesteld kan worden?

Er werd aangekondigd dat het Vlorplatform (Vlaamse Onderwijsraad), in overleg met de experts, een draaiboek zal opstellen bedoeld voor de scholen, die Columbus binnen het schooleigen begeleidingstraject voor de onderwijsloopbaan zullen implementeren. Welke timing staat hier voorop?

Columbus wil leerlingen uit het secundair onderwijs beter oriënteren richting hoger onderwijs, maar de hbo5-opleidingen lijken buiten de focus te vallen. Aangezien de hogere beroepsopleidingen tot een volwaardig deel van het hoger onderwijs zullen worden gerekend, kan het opportuun zijn om hiermee rekening te houden?

**De voorzitter:** De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA):** Ik heb een vraag over de niet-bindende toelatingsproef voor de lerarenopleiding.

Tijdens de commissievergadering van 24 maart dit jaar bespraken we de uitrol van de niet-bindende toelatingsproef voor studenten in de lerarenopleiding. Minister, u gaf toen aan dat alle lerarenopleidingen van de Vlaamse hogescholen meewerkten aan de ontwikkeling van deze proef en dat deze voor het eerst zou worden afgenomen bij de net ingeschreven eerstejaarsstudenten van de lerarenopleidingen in het academiejaar 2016-2017.

Een 300-tal studenten die vorig jaar al in de opleiding zaten, deden dienst als proefpersoon en eind mei werd er ook nog een pretest afgenomen bij leerlingen uit het laatste jaar secundair onderwijs die aangaven de lerarenopleiding te willen volgen, met als doel een normering vast te kunnen leggen. U gaf ook aan dat na de eerste afname, dus bij de start van het academiejaar 2016-2017, het instrument zou worden geëvalueerd.

Minister, hoe is de pretest verlopen? Op welke basis werden de leerlingen uit het secundair onderwijs geselecteerd? Ze gaven aan een lerarenopleiding te willen volgen, maar welke andere criteria werden er nog meegenomen?

Hoe is de afname van de proef bij de eerstejaarsstudenten verlopen? Ik kijk vooral uit naar de resultaten. Zijn de studenten en de hogescholen al op de hoogte gebracht van de resultaten? Enkele weken geleden kwam ik in een hogeschool en daar wist men nog van niets. Wanneer kunnen we de analyse van de resultaten verwachten? Na de eerste zittijd of later?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** De ontwikkeling van Columbus is een belangrijke schakel in de versterking van de studiekeuze van leerlingen richting het hoger onderwijs. Door hen beter bewust te maken van hun capaciteiten willen we ervoor zorgen dat ze met meer succes de stap zetten naar een diploma. In die studiekeuze worden ze geholpen door velen: leerkrachten, klassenraad en ouders bijvoorbeeld. Die keuze is dan ook het resultaat van een heel traject met vele aspecten. In het regeerakkoord hebben we vastgelegd om daar een bouwsteen aan toe te voegen, aan het geheel van keuze-elementen, namelijk Columbus. De naam is intussen beter bekend, het is een algemene oriënteringsproef, gebaseerd op heel wat zaken die al op verschillende plaatsen waren ontwikkeld en die nu voor het eerst zijn samengebracht.

Bij de eerste afname zijn er ruim 4000 testen ingevuld. Met deze eerste afname – dat is ook gemeld – werd een eerste belangrijke stap gezet richting een verfijning van het instrument. Op deze manier groeit de validiteit en de verdere verfijning van de proef. De validering van het instrument op basis van de afnames van vorig jaar kan intussen verder parallel lopen met die nieuwe afname van dit jaar. Die nieuwe afname zal dan weer materiaal opleveren voor de verdere verfijning nadien.

Collega's, voor die validering heeft men een jaar of vier, vijf nodig om het volledige traject af te werken. Dan heeft de student een volledige opleiding doorlopen en kan men bekijken wat de beslissende factoren zijn om er te komen. Dat betekent niet dat we de eerstkomende drie jaar geen valide test kunnen afnemen. Men zou kunnen stellen: vanaf het moment dat de test verplicht wordt, moet hij volledig gevalideerd zijn, maar stel de test vooral open voor zoveel mogelijk studenten. Dat is precies wat we gaan doen.

Tijdens het tweede trimester van dit schooljaar zal een herwerkte versie van Columbus worden opengesteld voor alle laatstejaars in Vlaanderen, zonder uitzondering, en bij wijze van testafname zullen ook voorlaatstejaars de kans krijgen om met Columbus aan de slag te gaan. Voor de vijfdejaars werken we opnieuw zoals vorig jaar, namelijk met een testgroep. Dat kan immers niet anders omdat we dit voor het eerst doen.

Voor de zesdejaars is het volledig anders ten opzichte van vorig jaar: de openstelling is voor alle laatstejaars, en in tegenstelling tot vorig jaar – omdat het toen nog niet mogelijk was – zal er een feedbackmodule beschikbaar zijn. De jongere zal advies krijgen over de studiekeuzes die volgens de testresultaten voor hem of haar het meest geschikt zijn.

Hoe meer afnames we hebben, hoe verfijnder de feedback kan zijn. Nu geven we feedback op basis van de testresultaten van vorig jaar en nog enkele andere parameters. Over twee jaar zal de feedback nog verfijnder zijn om uiteindelijk te komen tot een volledig ontwikkeld instrument. Bij de voorlaatstejaars kunnen we nog geen automatische feedback geven, omdat er nog geen gevalideerde schalen beschikbaar zijn.

Technisch wordt er voor Columbus een nieuw digitaal platform gebouwd, dat ook zal worden gebruikt voor de instaproef in de lerarenopleiding. We gebruiken hetzelfde softwareplatform voor de instaproef als voor de toelatingsproef. Op die manier rendeert onze investering dubbel, en krijgen we een aanzienlijke update van Columbus.

**Ann Brusseel (Open Vld):** Minister, u bedoelt voor de oriënteringsproef? Het gaat toch niet om een toelatingsproef?

**Minister Hilde Crevits:** Inderdaad, ik heb me vergist. We bouwen voor Columbus dus een nieuwe digitaal platform en datzelfde digitaal platform zal ook worden gebruikt voor de instaproef. Beide proeven zijn twee verschillende instrumenten, maar ze worden in hetzelfde platform geplaatst. Dat is natuurlijk bijzonder interessant wanneer later de instaproef nog wordt verruimd. Misschien kunnen we de resultaten van de oriënteringsproef en de instaproef ooit aan elkaar schakelen. Het blijven twee aparte proeven, maar het digitaal platform is hetzelfde.

In zijn totaliteit en voor de volledige doelgroep van leerlingen zal Columbus dus maar afgewerkt zijn als de onderzoekers een grote groep leerlingen die de proef afleggen, ook enkele jaren in het hoger onderwijs hebben kunnen volgen. Ik denk dat er over die werkwijze geen enkele discussie bestaat. Ze kregen intussen ook een machtiging van de Vlaamse Toezichtcommissie om in het kader van de ontwikkeling van Columbus de loopbaan van de deelnemers te volgen indien zijzelf en hun ouders ermee instemmen. Die instemming wordt met het oog op privacy bij het afnemen van de proef expliciet gevraagd. We hebben een machtiging gekregen, maar uiteraard moeten we instemming van de betrokkenen vragen. Dat deeltje van het onderzoek zal nog enkele jaren lopen, en we plannen hiervoor ook een meerjarenovereenkomst met de experts die het onderzoek binnen de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) doen.

Ook in dit geval ben ik zeer tevreden over de manier waarop hogescholen en universiteiten, uiteraard samen met het secundair onderwijs, goed met elkaar samenwerken in het belang van de jongeren en hun studiekeuze. Iedereen moet samenwerken om iets te kunnen ontwikkelen dat niet beperkt blijft tot één instelling, maar over de verschillende instellingen heen werkt.

Aangezien Columbus een nieuw element is in het studiekeuzeprocess, is het van belang dat het voor alle stakeholders goed wordt gekaderd. Het Vlorplatform heeft in samenwerking met de experts een draaiboek opgesteld. Daaraan wordt momenteel de laatste hand gelegd, en het zal op het einde van deze maand naar alle scholen worden verspreid. Het geeft de scholen houvast om met Columbus aan de slag te gaan. Eind november gaat het draaiboek naar alle scholen en in de eerste maanden van volgend jaar zullen alle leerlingen de kans krijgen de test af te leggen. Is ze al verplicht? Nee, omdat we nog wat tijd nodig hebben om te valideren. Maar we gaan ervan uit dat velen de test zullen afleggen. Vorig jaar was er al veel interesse, maar toen was de tijd om te beslissen een beetje kort.

Over het einddoel wil ik echter geen enkele discussie laten bestaan. De proef zal uiteindelijk verplicht worden. Elke leerling zal ze moeten afleggen. Ik gebruik het woord 'verplicht' hier eigenlijk niet zo graag, omdat de test voor mij ook een stukje sociale emancipatie kan inhouden. Als alle leerlingen de mogelijkheid krijgen om de test af te leggen, dan bestaat de kans dat sommigen gestimuleerd worden toch



hoger onderwijs te volgen, terwijl ze dat anders niet zouden doen. Daarom vind ik het zo belangrijk dat de test kan worden afgelegd in een schoolse context en in alle Vlaamse scholen.

Wil ik de proef verplichten? Ja, en liefst zo snel mogelijk, maar ik wil uiteraard wel een voldoende valide en correct instrument en dat heeft nog een beetje tijd nodig.

Scholen zullen aan de hand van het draaiboek zelf kunnen bepalen hoe en op welk moment ze Columbus in het eigen schooltraject van de onderwijsloopbaan-begeleiding integreren. Ik zal geen datum opleggen. Het is geen kennistest, het is een oriënteringsproef en iedere school mag die organiseren op een moment dat zij het relevant vindt.

Hoe zit het met hbo5? Dat is een pertinente opmerking. Op termijn zal er zeker rekening worden gehouden met de oriëntering naar hbo5, omdat het een oriënteringsproef is naar het hoger onderwijs in de brede zin. Het is nu echter nog niet mogelijk omdat er onvoldoende data beschikbaar zijn om op een betrouwbare wijze naar hbo5 te oriënteren. Iets te weinig 18-jarigen kiezen vandaag na het secundair onderwijs voor hbo5, met uitzondering van verpleegkunde. De dataverzameling loopt en leerlingen die deelnemen worden ook gevolgd indien ze hun loopbaan in hbo5 voortzetten. Ik verwacht dat we vrij binnenkort daarvan ook de resultaten zullen hebben.

Ik kom dan bij de instapproef en de vragen van de heer Daniëls. De pretest liep tussen 17 mei en 17 juni in 17 scholen uit het officieel en het vrij onderwijs. Ze werd afgenomen onder laatstejaars uit aso, tso en bso uit studierichtingen waarvan de meeste leerlingen naar hogeschool of lerarenopleiding doorstromen. Er is voor deze groep gekozen omdat deze leerlingen het meest overeenkomen met de doelgroep, namelijk afgestudeerden secundair net voor het begin van de lerarenopleiding aan een hogeschool. De pretest had tot doel resultaten te genereren om de normering en de feedbackcategorieën voor de eerste afname te kunnen vaststellen. De pretest is vlot verlopen. Er werden 510 instaptoetsen Nederlands, 210 instaptoetsen wiskunde, 129 instaptoetsen Frans lezen en 105 instaptoetsen Frans luisteren afgelegd. In het totaal zijn dat 945 instaptoetsen.

De instaptoets voor eerstejaars werd, zoals ik al zei, afgenomen tussen 12 september en 16 oktober bij generatiestudenten na inschrijving in een lerarenopleiding. Die instaptoets werd ook aangeboden aan de zijinstromers, ongeveer 6000 studenten, uit alle instellingen en de drie verschillende opleidingen, kleuter, lager, secundair.

De eerste afname is vlot verlopen. Er waren een paar technische problemen met inlogstoring bij luisterfragmentjes, maar de studenten konden daarvoor terecht bij de beleidsmedewerker van VLHORA die belast is met de opvolging. De toets is dit academiejaar afgenomen via het online enquêtesysteem Qualtics, maar vanaf volgend academiejaar zal dat gebeuren via het nieuwe digitale platform dat voor Columbus wordt ontwikkeld. We verwachten dan ook dat de technische mankementjes opgelost zullen zijn.

Na afloop kregen de studenten over het Lemo-gedeelte, over de leermotivatie, een feedbackrapport per mail. Bij Nederlands, Frans en wiskunde kregen de studenten aan het einde meteen hun totaalscore en bij Nederlands en wiskunde ook hun deelscores te zien. De feedbackcategorieën die aan de scores gekoppeld waren, gaven hen ook de mogelijkheid de score te interpreteren. Alle resultaten zijn inmiddels naar de hogescholen gestuurd en zodra alles verwerkt is, worden de algemene statistieken van de hele testgroep naar alle opleidingen verstuurd. Wij zullen ze ook kunnen inkijken. Uiteraard niet de individuele scores, maar wel de volledige testresultaten. Die kunnen we dan gebruiken om de resultaten te kaderen. Het gaat alleen om algemene statistieken, specifieke resultaten van hogescholen sturen we uiteraard niet naar andere hogescholen. Iedereen krijgt zijn eigen resultaten en we maken een algemeen overzicht van het geheel.

Dan kom ik tot de analyse van de resultaten. Op basis van de dataset die nu verzameld werd, zal de instaptoets gevalideerd worden. De individuele resultaten van de instaptoets worden gekoppeld aan achtergrondkenmerken van de student en aan de verdere studieloopbaan van de student. Daarvoor bereidt mijn administratie samen met de VLHORA een machtigingsaanvraag bij de Vlaamse Toezichtcommissie voor, die de koppeling met de databanken van de overheid moet toelaten. De koppeling zal op volledig geanonimiseerde wijze gebeuren.

**De voorzitter:** Mevrouw Brusseel heeft het woord.

**Ann Brusseel (Open Vld):** Minister, sorry dat ik u daarmee even onderbrak, maar de terminologie in dezen is heel erg belangrijk, zeker wanneer het gaat over oriënteren versus toelaten. Dat heeft een andere finaliteit. We moeten waken over de duidelijkheid omdat mensen op het terrein daar wel bezorgd over kunnen zijn en er vragen over hebben.

Het is een goede zaak dat ondertussen wat meer dan vierduizend studenten gebruik hebben gemaakt van Columbus, want volgens onderzoekers is het echt wel belangrijk om die onderste grens van achtduizend te halen, want dat is dan ook één specifieke cohorte die je volgt. Uiteraard komen daar de komende jaren meer studenten bij. Uiteindelijk zal een grote groep studenten gevolgd worden gedurende enkele jaren, maar het is de bedoeling om een cohorte van één jaar te kunnen volgen gedurende vier tot vijf jaar. Ik heb daar in het verleden vaak op gewezen en ik zal daarop blijven hameren. Om een duidelijk overzicht te hebben van wie op welke manier zich laat oriënteren door de proef, moet je ze wel jaar na jaar kunnen nagaan en ook de verschillen tussen de proeven, telkens als ze verfijnd zijn, kunnen aantonen en monitoren en de juiste conclusies trekken. Het is heel belangrijk dat de experts van de Vlor dat heel zorgvuldig kunnen doen.

Het is goed te horen dat u tevreden bent over de werking en dat het draaiboek eind deze maand naar alle scholen zal gaan. Een tijd geleden kreeg ik nog signalen dat er op het terrein vraag was van de experts naar werkingsmiddelen om dat onderzoek ten gronde te kunnen doen. Minister, hebt u er een zicht op of het departement er al heeft voor kunnen zorgen dat die werkingsmiddelen terechtgekomen zijn? Als de universiteiten onderzoekers moeten aanstellen om dit werk te doen, dan hebben ze daar natuurlijk financiering voor nodig.

Ik ben het volmondig eens met uw opmerking over de stimulans die zo een test kan geven aan studenten om toch te kiezen voor hoger onderwijs. Het is goed dat u dat benadrukt, want er wordt veel te vaak negatief gekeken naar dergelijke testen.

**De voorzitter:** De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA):** Minister, ik vind het interessant dat de twee proeven hier samen aan bod komen, de oriënteringsproef Columbus en de niet-bindende toelatingsproef voor studenten in de lerarenopleiding.

Ik ben het eens met collega Brusseel dat we de oriënteringsproef heel valide en betrouwbaar en longitudinaal sterker moeten maken en misschien ook wel eens moeten kijken in welke mate we de investering en de expertise die we daarrond in Vlaanderen hebben, maximaal kunnen inzetten.

Wat betreft de niet-bindende toelatingsproef voor studenten in de lerarenopleiding hebt u nogal technisch geantwoord op mijn vraag over de aantallen, welk platform en dergelijke meer. Ik zit toch nog met drie concrete issues.

Bij de doelgroep die gebruikt is, is er gekeken naar de studenten die vandaag instromen in de lerarenopleiding. Ik dacht net dat we ons wat zorgen maken over de instroom in de lerarenopleiding. Het zou volgens mij logischer zijn geweest

dat we de cesuur niet leggen op degenen die nu instromen, want daar maken we ons net zorgen over, maar wel bij degenen waarvan we willen dat ze zouden instromen. Dan heb je een andere doelgroep en heb je ook een andere cesuur.

Ik stel vast dat 510 studenten hebben deelgenomen aan de instaptoets Nederlands en 201 aan de niet-bindende toelatingsproef wiskunde. Die twee niet-bindende toelatingsproeven zijn nu net twee vakken waar men in lerarenopleidingen steen en been klaagt over de toekomstige leerkrachten. Ik hoop dat de cesuur van die twee niet-bindende toelatingsproeven Nederlands en wiskunde op een niveau is gezet waarop we effectieve instroom willen.

Bij de afname van de testen is Lemo – het motivatiegedeelte – wel al teruggekoppeld, heb ik uit uw antwoord begrepen. Mijn vraag is eigenlijk wat er verder gebeurt met de inhoudelijke niet-bindende toelatingsproeven Nederlands, wiskunde en Frans. Het zou goed zijn als het andere gedeelte zo snel mogelijk zou worden teruggekoppeld naar de hogescholen en de studenten zodat ze daarmee aan de slag kunnen gaan, weliswaar in het licht van mijn twee voorgaande opmerkingen.

**De voorzitter:** De heer De Meyer heeft het woord.

**Jos De Meyer (CD&V):** Ik ga akkoord met wat reeds gezegd is. Aanvullend en tegelijk herhalend wat ik vroeger reeds naar voren heb gebracht: de oriënteringsproef mag maar één element zijn in de veel ruimere studiekeuzebegeleiding en oriënteringstraject. Ik wil er ook nog eens aandacht voor vragen dat er ook voldoende begeleiding is voor degenen die kiezen voor de arbeidsmarkt. Als tussenschakel kan een Se-n-Se-opleiding (secundair na secundair), een hbo5-opleiding of een zevende jaar heel zinvol zijn. Ook dit moet een aandachtspunt blijven.

**De voorzitter:** Mevrouw Soens heeft het woord.

**Tine Soens (sp-a):** Minister, zijn er over de oriënteringsproef gegevens over hoe de leerling die zo'n test doet, dat percipieert en wat het effect is op de studiekeuze die de leerling maakt?

Over de niet-bindende toelatingsproef zou ik nog graag willen verwijzen naar de uiteenzetting van de heer Veeckman in de bespreking van de conceptnota hervorming van de lerarenopleiding, waarbij hij met betrekking tot die toelatingsproef stelde: "Wij willen ook kritisch zijn en kijken wat de impact is op de kwaliteit en de kwantiteit van de instroom. Men stelt vast dat de diversiteit van de instroom doorheen de opleiding soms dreigt verloren te gaan en de uitstroom in de lerarenopleiding een stuk minder divers is. Het is dan ook belangrijk na te gaan of de toelatingsproef een soortgelijke evolutie zal veroorzaken."

Daarnaast heeft ook de heer Martens van de Hogeschool UC Leuven-Limburg (UCLL) tijdens die bespreking gesteld: "We stellen ons momenteel nog steeds vragen over de validiteit van de niet-bindende toelatingsproef." Ik zou dan ook in de evaluatie van de proef deze twee elementen duidelijk naar voren willen zien komen. Ten eerste: doet de proef wat ze moet doen, namelijk met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid de slaagkansen van de studenten identificeren? Ten tweede: doet deze proef niet wat ze niet hoort te doen, namelijk door een verdoken 'bias' een impliciete selectie doorvoeren op basis van de achtergrond of het geslacht van de leerling die kandidaat is?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Eerst over de oriënteringsproef. De financiële middelen zijn oké. Er is in 200.000 euro per jaar voorzien en ondertussen uitbetaald. Dat heeft wat aangesleept, maar er zijn geen vragen meer over.

Collega Brusseel, ik ga er zeker mee akkoord dat we zindelijk moeten zijn in het woordgebruik. Misschien moeten we voor die instapproeven in het hoger onderwijs een betere naam vinden. Toelatingsproef geeft de indruk dat als je er niet door bent, je niet kunt beginnen. Maar het is ook geen oriënteringsproef, want dat is in het secundair onderwijs. Mevrouw Soens zei dat het geen extra selectiemechanisme mag zijn. Misschien moeten we daar ook een andere naam op zetten. Iedereen weet nu dat Columbus de oriënteringsproef in het secundair onderwijs is.

Collega Soens, u vraagt hoe het zit met de perceptie bij de leerlingen daarover. Uiteraard is het van belang hoe een leerling zich voelt na het afleggen van die test. Wij zien ook dat zij die het weten en thuis een computer hebben, wel met veel plezier de individuele testen van de universiteiten maken, maar dat is niet voor iedereen weggelegd. Ik vind het van belang dat iedereen de kans krijgt een dergelijke test te doen om zijn persoonlijke motivatie, kennis en interesses te testen.

Dat was vorig jaar. In elk geval is dat meegenomen. Als die test wordt ontwikkeld, is het uiteraard van belang dat we weten dat hij de leerlingen ook helpt. Anders moeten we hem niet doen. De test is bedoeld als oriëntering.

Mijnheer De Meyer, uiteraard is dat maar één element. Ik heb dat ook in mijn inleiding gezegd. Het is een extra bouwsteen in het studiekeuzep proces van jongeren. Het is van belang dat we dat nu verder ontwikkelen. Ik vroeg me aanvankelijk ook af hoe we in godsnaam aan zo'n oriënteringsinstrument zouden beginnen, maar we hebben nu al een weg afgelegd. Uiteraard moeten hbo5 en Se-n-Se-opleidingen erin, maar men kan de kar in het begin zo vol laden dat er niets ontstaat. Ik werk graag stap per stap. We zijn begonnen met te kijken wat er al bestaat. We zagen dat de hogescholen en de universiteiten voor zichzelf al iets ontwikkeld hadden. We wilden alle bestaande informatie proberen te bundelen in één platform. Veronderstel dat de test van Leuven meer op kennis is gericht en die van Gent meer op de motivatie. We wilden de goede bouwstenen uit die tests halen en er iets algemeen uit ontwikkelen. Dat is gebeurd. Voor hogescholen idem dito. We wilden hun expertise gebruiken. Die bestaat minder voor hbo5 en Se-n-Se. Dat moeten we nog ontwikkelen, maar ik ben vragende partij om dat mee te nemen. Iedereen moet de kans hebben om zoiets te doen, maar als we iets kwalitatiefs willen ontwikkelen, is het goed om eerst te proberen te bundelen wat er is, en zo bouwsteen per bouwsteen te gaan ontwikkelen.

Ik ben blij dat iedereen hier erkent dat, om de test volledig valide te maken, er eigenlijk een traject over enkele jaren moet worden gevolgd. Ik ga daar zeker verder in investeren, maar anderzijds ben ik ook wel hevige fan van het nu openzetten van de test voor iedereen, om zoveel mogelijk scholen de kans te geven om ermee aan de slag te gaan. Dan zien we wel welke leerlingen we al dan niet kunnen volgen. We zullen ook kunnen zien hoe ze reageren op de eerste feedback die nu wordt gegeven. Het is van belang dat de test nu breed wordt opengesteld. Ik wil echt een oproep doen dat zoveel mogelijk scholen die test afnemen. Het is voor ons, en ook voor de jongeren, cruciale informatie.

Wat de toelatingsproef betreft, ben ik inderdaad wat technisch geweest, mijnheer Daniëls. Ik zal wat aanvullende informatie proberen te geven. Ik heb gezegd: de test is afgenomen bij laatstejaarsleerlingen uit het aso, tso en bso. Wij hebben ons niet beperkt tot diegenen die op voorhand op een formuliertje hadden ingevuld dat ze graag een lerarenopleiding wilden volgen. Dat blijkt ook uit de cijfers. Er zijn 510 instaptoetsen Nederlands afgenomen, 111 leerlingen hebben aangegeven dat ze eraan denken om een lerarenopleiding te kiezen. Dat is dus één op vijf. We hebben dus een veel bredere groep genomen om die test te laten afleggen. Dat is natuurlijk wel interessant, want zo hebben we de testresultaten van zij die wel of niet voor een lerarenopleiding kiezen, waar we interessante zaken kunnen uit afleiden, zoals het antwoord op de vraag: hoe scoren zij die er wel

voor kiezen? Voor wiskunde zijn er 201 toetsen afgenomen. Daarvan hebben 72 leerlingen aangegeven dat ze eventueel voor de opleiding willen kiezen. Voor Frans zijn er 129 toetsen afgenomen voor lezen en 105 voor luisteren. Daarvan zijn er 35 bij het lezen en 28 bij het luisteren die zeiden dat ze wel geïnteresseerd waren in een lerarenopleiding.

Men zou kunnen zeggen dat het meer een wiskundeprofiel is, maar ik vind dat we voor alle aso-richtingen moeten kiezen en niet alleen voor de aso-richtingen met weinig wiskunde. We moeten voldoende breed gaan. Daarover heb ik nu geen details, maar ik ben het met jullie kritiek eens dat we de test niet alleen mogen laten afnemen door zij die er nu voor kiezen, maar dat we breder moeten proberen te gaan. Ik vermoed dat dat wel vrij breed is gebeurd, maar u zult daar nog wat informatie over krijgen.

Mevrouw Soens, uw eindopmerking is relevant. De toelatingsproef mag inderdaad geen dichtklappende of angstopwekkende deur zijn voor groepen jongeren die nu met succes doorheen de opleiding gaan. Ik deel in die zin de bezorgdheid van de heer Veeckman en van uzelf, maar anderzijds, als u wilt dat we met quasi zekerheid moeten weten dat de studenten er raken, moet u er rekening mee houden dat studenten geen robots zijn. De proef blijft natuurlijk een momentopname. De rector van de Limburgse universiteit heeft ooit gezegd dat we ons toch niet op een momentopname kunnen baseren. Wij doen die momentopname, niet om de deur toe te doen, maar om aan te tonen waar de student goed in is, waar zijn bijwerkpunten liggen, zodat de studenten vanaf de start van de opleiding misschien iets beter of intenser kunnen worden begeleid op de punten waar ze minder goed in zijn.

We zien anderzijds dat een instapproef ook wel eens als een magneet kan werken. Als ik zie hoe groot de aantrekkingsproef voor de dwingende instapproef geneeskunde is, dan ben ik er nog niet van overtuigd dat zo'n proef zal afschrikken. Voor mij moet de proef een middel zijn om tijdig en goed te kunnen remediëren als jongeren keuzes maken. Maar ik deel uw basiszorg. Ik wil erover waken dat de test niet op een of andere manier afschrikkend werkt. We willen wel een sterke lerarenopleiding en we willen ook voldoende sterke profielen van jongeren aantrekken.

**De voorzitter:** Mevrouw Brusseel heeft het woord.

**Ann Brusseel (Open Vld):** Ik wil even terugkomen op dat laatste punt. Ik ben ook bekommerd om een bias – een genderbias en een 'social bias'. Het is belangrijk om de resultaten af te wachten. We kunnen daar nu niet over oordelen. We kunnen vertrouwen hebben in de expertise die uit de Simontest is voortgevloeid. Mevrouw Soens, dat is goed nieuws voor u. Bij de VLUHR-experten zitten ook de mensen die de Simontest hebben ontwikkeld en die test had geen social bias. Dat is een goede zaak.

Wat de diversiteit betreft: veronderstel dat de leerlingen met een andere thuistaal dan de onderwijstaal slechtere resultaten zouden halen op die testen, dan is het interessanter – maar dat moeten we afwachten – om te kijken wat er aan de hand is en waar we kunnen remediëren in plaats van de test niet te gebruiken. Ik ben het er niet mee eens, of het nu een oriënteringsproef of een instapproef betreft, dat de test een momentopname is en nefast is. Als de rector van UHasselt zegt dat zo'n test een momentopname is, dan wil ik weten of hij alle examens aan zijn instelling ook gaat afschaffen, want dat zijn voor zover ik weet ook momentopnames. Ik vind dat geen argument. Het is een dooddoener van formaat. Daarom is het belangrijk om een goede test te hebben.

Wat de instapproef van de lerarenopleiding betreft, onderschrijf ik wat de heer Daniëls daarnet stelde.

**De voorzitter:** De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA):** Wat het zoeken van een andere naam voor de niet-bindende toelatingsproef uit het regeerakkoord betreft, ben ik er nogal voor te vinden om de zaken te noemen zoals ze zijn, ook voor ouders. Een niet-bindende toelatingsproef geeft duidelijk aan wat het is: het is een toelatingsproef die niet bindend is.

Mevrouw Soens zegt dat er geen bias in de test mag zitten. De doelstelling is een degelijk instroomniveau te hebben voor de belangrijkste job die er is, zijnde leerkracht. Eén leerkracht beïnvloedt in zijn carrière duizend leerlingen. In de lerarenopleiding stellen we vast dat men maar kan raken waar men kan raken met de leraren met de instroom die er nu is. Als u aanvoert dat bepaalde leerlingen niet gaan slagen, dan stel ik enkel vast dat het mogelijk is dat zij op het vlak van Nederlands, wiskunde of Frans niet de goede startkwalificaties hebben. Dat is het enige wat ik dan kan vaststellen.

Een toelatingsproef heeft een aantrekkingskracht en geeft ook fierheid, fierheid om te zeggen: 'Ik kan starten in die opleiding'. We zijn heel de tijd bezig over de herwaardering van het lerarenambt. Als we dan zeggen: niet zomaar iedereen, want je moet daarvoor een niet-bindende toelatingsproef doen, dan geeft dat waarde.

De cesuur die in de niet-bindende toelatingsproef gelegd wordt, is een belangrijk gegeven. Waar leggen we die? Dat zal niet zo evident zijn. Laat ons daar toch ambitieus genoeg in zijn, gezien de doelstellingen van die niet-bindende toelatingsproef.

**De voorzitter:** De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de imamopleiding in Vlaanderen en de bevordering van de kwaliteit van het islamonderwijs**  
– 2817 (2015-2016)

**VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het Turkse verzet tegen de imamopleiding**  
– 2819 (2015-2016)

**VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de moeilijkheden bij het tot stand komen van een academische imamopleiding**  
– 76 (2016-2017)

**Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen**

**De voorzitter:** De heer Kennes heeft het woord.

**Ward Kennes (CD&V):** Voorzitter, ik ben blij nog eens in deze commissie te zijn voor een thema dat mij na aan het hart ligt.

De imamopleiding in Vlaanderen is een belangrijk, maar ook een delicaat thema. Het debat moet sereen worden gevoerd: met de betrokken levensbeschouwing en binnen het grondwettelijk en regelgevend kader, in het bijzonder de scheiding van Kerk en Staat, die te pas en te onpas foutief wordt ingeroepen. Hier speelt ze in elk geval. Ik heb in het verleden al gemerkt dat de minister zich daar zeer goed bewust van is, het op de juiste manier interpreteert en daarmee omgaat.

In de door het Vlaams Parlement goedgekeurde resolutie betreffende de bestrijding van gewelddadige radicalisering wordt erop aangedrongen de inrichting van

een Vlaamse imamopleiding te faciliteren, een opleiding die, naast een grondige kennis van het geloof, ook oog heeft voor de kennis van het Nederlands en de kennis van universele waarden.

Minister, in eerdere antwoorden op vragen hebt u er al terecht op gewezen dat het de levensbeschouwing zelf is die bepaalt op welke manier men bedienaar van de eredienst wordt. In dit geval is dat de toepassing van het principe van de scheiding van Kerk en Staat.

Ondertussen zijn er heel wat initiatieven genomen om de professionalisering van de islamopleiding en de kwaliteit van het islamonderwijs te bevorderen. Het gaat dus om twee verschillende zaken: enerzijds de bedienaars en anderzijds de islamleerkrachten.

Er is daarbij terecht overleg met de betrokken actoren, voor de imams de federale minister van Justitie en in beide gevallen de Moslimexecutieve.

Een aantal weken geleden waren er signalen dat men niet op medewerking kon rekenen vanuit de Turkse gemeenschap. Diyanet zou er nogal huiverachtig tegenover staan. Dat was in de sfeer van de staatsgreep en de repressie die daarop gevolgd is. Dat heeft zeker een schaduw geworpen over de problematiek. De vraag is: is dat nog altijd zo? Is het vanuit de onderhandelingen en de contacten die u legt misschien toch mogelijk om ook met hen daarover goede afspraken te maken?

Minister, wat is de stand van zaken van het overleg met de betrokken actoren, zoals in de stuurgroep professionaliseringstraject voor imams?

Een andere vraag betreft het islamonderwijs. U hebt in deze aangelegenheid vooral een faciliterende rol. Ik heb uit een toelichting die u gaf begrepen dat u die ook wel zult opnemen. Kunt u dan ook toelichting geven bij de stappen die er al genomen zijn in het kader van het bevorderen van de kwaliteit van het islamonderwijs, bijvoorbeeld ook wat de islamleerkrachten betreft? Ik denk concreet aan stappen rond opleiding, nascholing, inspectie, het ondersteunen en omkaderen van de interlevensbeschouwelijke dialoog en mogelijke aanpassingen van het bekwaamheidsbewijs voor het vak islam.

Ik heb uit uw communicatie, die is overgenomen door Belga en de pers, begrepen dat er heel recent evoluties zijn. De vragen dateren van een hele tijd terug. Het is goed dat er in tussentijd goed werk werd geleverd. We zijn benieuwd naar mogelijke bijkomende informatie.

**De voorzitter:** De heer Janssens heeft het woord.

**Chris Janssens (Vlaams Belang):** Minister, u hebt zich inderdaad met de Vlaamse Regering geëngageerd om nog deze legislatuur een imamopleiding uit te bouwen in Vlaanderen. Daarover zou al sinds vorig jaar overleg zijn tussen de kabinetten – de uwe en die van federaal minister van Justitie Koen Geens –, de vertegenwoordigers van de moslimgemeenschap en enkele universiteiten.

Vooralsnog lijkt er echter weinig vooruitgang geboekt te zijn. Er werd ook altijd voorgehouden dat de imamopleiding er vooral kwam op vraag van de moslimgemeenschap zelf. Uit een krantenartikel waarnaar de collega al heeft verwezen, blijkt dat die plannen voor een imamopleiding net in het slop zitten wegens verzet vanuit de moslimgemeenschap, meer in het bijzonder vanuit de Turkse moslims die zich expliciet zouden verzetten tegen een opleiding aan onze hogescholen of universiteiten.

Minister, het is trouwens geen geheim dat de meeste Turkse moskeeën, zelfs de erkende, via de zogenaamde Diyanetstructuur onder het gezag staan van het

Turkse regime. De imams in die moskeeën worden opgeleid in Turkije en aangesteld door het Turkse regime. Ze ontvangen bovendien, in tegenstelling tot imams van de meeste andere erkende moskeeën, geen salaris van de Belgische, maar wel van de Turkse overheid.

Het is ook afdoende aangetoond dat het een belangrijke doelstelling is van het Turkse regime om voor de Turkse diaspora in de gastsamenlevingen eigen Turkse structuren uit te bouwen die moeten leiden tot parallelle samenlevingen waar de Turkse regels gelden, waar de Turkse waarden worden gehuldigd en waar de loyaleiteit aan de Turkse staat wordt opgelegd. Het hoeft dan ook niet te verbazen dat de in ons land aanwezige vertegenwoordigers van dat Turkse regime, net zoals dat in andere landen ook al het geval was, niet staan te springen voor een Vlaamse imamopleiding. Bovendien is de persoon die voor de Turkse moskeeën deelneemt aan de voorbereidingsgesprekken een Diyanet-bestuurslid en imam van een moskee in Heusden-Zolder, een moskee die door de erkenning vanuit de Vlaamse overheid recht heeft op subsidies vanuit de provincies en de laatste vier jaar al meer dan 210.474 euro subsidies ontving van de provincie Limburg.

Minister, kunt u bevestigen dat de Turkse moslimgemeenschap of de vertegenwoordigers van Diyanet dwarsliggen bij de uitbouw van een imamopleiding? Zo ja, op welke manier?

Er is een stuurgroep die zich buigt over de opleidings- en vormingsnoden binnen de moslimgemeenschap. Hoe vaak kwam die stuurgroep al samen? Wat werd er besproken? Wat is er al beslist? Wat zijn de verschillende standpunten in die stuurgroep?

Wat doet u als de Turkse moslimgemeenschap blijft dwarsliggen? Zult u dan samen met de andere betrokkenen toch doorzetten om deze imamopleiding georganiseerd te krijgen, ondanks het Turkse verzet?

Bewijst dat Turkse verzet niet dat de Turkse Diyanet-structuren in ons land problematisch zijn voor de uitbouw van een door de Vlaamse Regering gewenste Vlaamse islam?

Wat is de verdere planning en timing? Tegen welk academiejaar is het de bedoeling dat er gestart wordt met die imamopleiding?

Op welke wijze denkt men in deze imamopleiding de islam en de waarden van de verlichting te verzoenen?

Ik verwees al naar federaal minister van Justitie Koen Geens. Hij zei eerder dit jaar dat hij voorstander was van een verplichte imamopleiding waarbij "alleen moskeeën die werken met imams die zo'n opleiding hebben gevolgd nog officieel kunnen worden erkend en gefinancierd". Deelt u die visie van uw federale collega en partijgenoot Koen Geens?

**De voorzitter:** De heer De Gucht heeft het woord.

**Jean-Jacques De Gucht (Open Vld):** Aangezien er al heel veel werd gezegd door de vorige sprekers, zal ik mijn vraag niet volledig herhalen.

Ik vond het opmerkelijk dat iemand van het Vlaams Belang verwijst naar de verlichting, maar dat is dan eerder een eigen inbreng.

Minister, hebt u overleg gehad met uw Vlaamse collega Liesbeth Homans en uw federale collega Koen Geens in verband met die opleiding? Indien ja, zijn er verdere gemeenschappelijke initiatieven hierover gepland?

Kunt u cijfers geven van het aantal inschrijvingen voor de academische opleiding in Antwerpen en Leuven van dit jaar?



Ik sluit mij ook aan bij de vorige sprekers, dat ik mij ernstig zorgen maak over op welke manier er druk wordt uitgeoefend vanuit andere landen via een systeem als Diyanet. Dat systeem werkt in heel Europa. Het budget dat ernaartoe gaat, overstijgt het buitenlands budget van hetzelfde land. Het wordt een spreekbuis van een politieke overtuiging. We moeten ons daarover ernstig zorgen maken. Het is dan ook belangrijk dat we daar heel behoedzaam mee omgaan. We moeten ervoor zorgen dat de opleidingen hierover en het woord dat de imams willen verkondigen, overeenkomen met het woord dat is aangepast aan de omstandigheden en de waarden en normen van de westerse samenleving waarin wij ons bewegen.

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Dames en heren, bedankt voor deze opnieuw zeer interessante vraag. Dit is iets dat me ook fel bekommert.

Vooraleer ik de vragen beantwoord, wil ik de geschiedenis wat opfrissen. De imamopleiding in Vlaanderen heeft een enorm lange geschiedenis. We kunnen teruggaan tot 2002, toen de heer Sannen een resolutie heeft gemaakt over islam-onderwijs. Daarin heeft hij het over het stimuleren van een oprichting van een faculteit Islamitische Godsdienstwetenschappen. Dat was iets buiten het regeerakkoord en de beleidsnota. Toenmalig minister Vanderpoorten stond daar niet negatief tegenover. Die resolutie diende uiteindelijk als basis voor het regeerakkoord 2004-2009.

In die periode was de heer Vandenbroucke bevoegd minister. Hij heeft een mooie paragraaf laten inschrijven in het regeerakkoord: "We maken snel werk van de inrichting van een volwaardige opleiding voor islamleraars en imams binnen het Vlaamse onderwijs. Twee jaar nadat deze opleiding van start gaat, zullen enkel mensen die de Nederlandse taal beheersen in aanmerking komen voor de functie van imam of islamleraar. Voor de personen die nu imam zijn, voorzien we in een overgangperiode."

Die plannen bleken niet haalbaar. Toenmalig minister Vandenbroucke heeft toen een haalbaarheidsstudie besteld bij het Centrum voor Migratie en Interculturele Studies aan de Universiteit Antwerpen. Daaruit bleek er wel een draagvlak voor een universitaire opleiding met enkele reserves. Die haalbaarheidsstudie is dan uitgebreid met een stappenplan, maar ondertussen was de legislatuur voorbij.

In de volgende legislatuur werd de heer Smet bevoegd voor onderwijs. Opnieuw werd in het regeerakkoord opgenomen dat er inspanningen zouden worden geleverd. Er zijn dan gesprekken gevoerd met de KU Leuven en de Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen (AUHA) over bestaande initiatieven waarover ik straks iets zal zeggen. Ook onder mijn voorganger was er geen draagvlak binnen de Moslimexecutieve (EMB) om over imamopleidingen te praten, noch de initiële opleiding, noch de navorming. Ook over de bestaande initiatieven was EMB niet enthousiast.

Ik geef u die geschiedenis mee om te stellen dat we het nu anders aanpakken. Ik was dan ook gisteren bijzonder blij met de engagementsverklaring die we hebben ondertekend met EMB. Ook de Turkse vertegenwoordiging was aanwezig. Ik zoek eerst naar een draagvlak om samen te werken en naar het creëren van vertrouwen. Mijnheer De Gucht, ik heb uw reactie op Twitter gezien, waarvoor dank. Het is een manier om na te gaan hoe we samen met de levensbeschouwingen kunnen gaan naar een versterking van de inspectie, een betere opleiding van de leerkrachten enzovoort. Als we hen niet mee hebben, dan blijven we jaren verliezen door spanningen.

Waar staan we nu? Het klopt dat er bijzonder weinig inschrijvingen zijn in de bestaande opleidingen. Er zijn ook een aantal knelpunten naar boven gekomen. Het belangrijkste knelpunt is dat de doelgroep niet wordt bereikt. De stuurgroep buigt

zich over mogelijke opleidingsinitiatieven ten behoeve van de moslimgemeenschap, dat zijn imams maar ook islamconsulenten. Die stuurgroep kwam intussen driemaal samen in juni, september en november. Gisteren nog waren ze op mijn kabinet om te vergaderen.

Eerst en vooral dient er een duidelijk onderscheid te worden gemaakt tussen de opleidingen van imams en opleidingen voor imams. Onder opleidingen van imams verstaan we de initiële theologische opleiding tot imam. Net zoals het geval is bij andere geloofsgemeenschappen, is de opleiding van imams een zaak van de gemeenschap zelf. Zij beslissen op welke manier je 'bedienaar van de eredienst' wordt. De bevoegdheid om te bepalen welke opleiding een imam moet hebben genoten, berust volledig en exclusief bij de geloofsgemeenschap.

Binnen onze Vlaamse instellingen voor hoger onderwijs is er bijzonder veel kennis en expertise aanwezig inzake de kernwaarden van onze maatschappij, zoals democratie en rechtsstaat. Momenteel wordt in de stuurgroep bekeken hoe zij de moslimgemeenschap bij de burgerlijke vorming van hun imams kunnen ondersteunen. Dat is voor mij elementair. Een imam moet toch burgerlijke vorming kunnen genieten om hier fatsoenlijk zijn werk te kunnen doen. De stuurgroep biedt ook de kans dat de Moslimexecutieve voor het theologische luik contacten legt met onze instellingen hoger onderwijs, mogelijks didactisch of anders.

Los van het theologische aspect is het noodzakelijk dat mensen die een verantwoordelijke functie opnemen binnen de geloofsgemeenschap ook voldoende vertrouwd zijn met de maatschappelijke context waarin die gemeenschap leeft. Ik heb in mijn persoonlijke ontmoeting gisteren ook nog eens duidelijk onderstreept ten opzichte van de vertegenwoordigers dat op hen ook wel een verpletterende verantwoordelijkheid rust. We kunnen wel vragen stellen met betrekking tot integratie, maar die mensen komen in de scholen en kunnen een enorme positieve impact hebben op integratie en het vormen van het tegendiscours. De gemeenschap moet zich bewust zijn van die grote verantwoordelijkheid.

Om zicht te krijgen op de concrete vormingsnoden van imams is het noodzakelijk dat de gemeenschap bepaalt wat zij van haar imams verwacht. Ik heb aan de moslimgemeenschap gevraagd om een competentieprofiel van een imam op te maken. Dit is niet eenvoudig aangezien ook de islam op theologisch vlak verschillende stromingen kent. De voorzitter van de Moslimexecutieve liet me weten dat hij het initiatief heeft genomen om ook binnen de Moslimexecutieve overleg te plegen om de moslimgemeenschap te betrekken bij de procedures van de vorming van imams. Er is daar een brief over. Via de vertegenwoordiging van de Moslimexecutieve in de stuurgroep worden we op de hoogte gehouden van de resultaten van het overleg.

Naast de kwestie van de opleiding van imams, wordt in de stuurgroep ook overlegd over de professionalisering van imams die reeds in functie zijn. Hierover is de stuurgroep unaniem: de bijscholing van imams op burgerlijk vlak is van het allergrootste belang en hierbij ziet men effectief een zeer relevante rol voor de Vlaamse instellingen voor het volwassenen- en hoger onderwijs. Zo evalueerde de moslimgemeenschap de pilootprojecten NT2 voor imams die liepen in Vlaams-Brabant en Antwerpen als erg positief. De kennis van de Nederlandse taal is immers van primordiaal belang om een scholings- of nascholingstraject te volgen aan onze Vlaamse hogescholen en universiteiten. Dit is net een van de knelpunten.

We zien dat heel veel vrouwen deelnemen aan de door ons georganiseerde opleidingen. Ze kunnen op dit ogenblik echter geen imam worden. Het is heel goed dat ze dat doen, maar we moeten natuurlijk ook de doelgroep zelf bereiken. Dat is een knelpunt dat naar voren kwam bij de evaluatie van de KU Leuven, optie Islamitische Theologie en Godsdienstwetenschappen binnen de master in de wereldreligies. Er

loopt ook een professionaliseringstraject. We zien dat het draagvlak bij en betrokkenheid van de gemeenschap essentieel is om dit aanbod voldoende ingang te laten vinden. Het is pas als de gemeenschap bij de uittekening van een profiel de kennis van onze waarden meeneemt, dat onze opleiding een succes kan zijn. Als mensen niet komen, welke zin heeft het dan om een opleiding te hebben?

Ook buiten de vergaderingen van de stuurgroep is er intensief contact tussen de moslimgemeenschap en de instellingen voor hoger onderwijs. Zo wordt er samen met alle betrokkenen bekeken of er een vervolgtraject kan worden opgestart voor de imams die participeerden aan de NT2-initiatieven. Nu ze de taal machtig zijn, zouden ze geïnteresseerd moeten zijn om vervolgtrajecten te volgen.

Voor de optie Islamitische theologie en godsdienstwetenschappen binnen de master in de wereldreligies zijn in het academiejaar 2016-2017 20 studenten ingeschreven. Voor het schakelprogramma naar deze optie zijn 25 studenten ingeschreven. 4 van die 25 studenten die het schakelprogramma volgen, zijn ook al ingeschreven in de optie Islamitische theologie en godsdienstwetenschappen.

Binnen het professionaliseringstraject van de AUHA en Jisr Al Amana zijn dit academiejaar voor het eerste jaar acht studenten ingeschreven, voor het tweede jaar zes studenten en voor het derde jaar vijf studenten. Het gaat hier om studenten die uitsluitend de theologische vakken aan het Jisr Al Amana Instituut volgen.

Ook het islamonderwijs en de vorming van de islamleerkrachten krijgt de nodige aandacht. Ik heb gisteren de engagementsverklaring ondertekend met de gemeenschappelijke zorg voor goed opgeleide islamleerkrachten. In die engagementsverklaring zijn vier actielijnen opgenomen. Ik zal daar verder op ingaan in mijn antwoord op de vragen 75 en 329. Het is jammer dat die vragen niet samen worden gesteld want die onderwerpen sluiten heel nauw op elkaar aan.

De pers heeft inderdaad uitvoerig bericht over het vermeend Turks verzet tegen een Vlaamse imamopleiding. Ik heb daarnet het onderscheid proberen te maken tussen de theologische en burgerlijke vorming van en voor imams. Wat het theologische luik betreft, lijkt het me evident dat de gemeenschap zelf bepaalt wat een imam moet kennen en kunnen. Ik heb geen enkele ambitie om daarin in te grijpen. Ik doe dat ook niet bij de andere levensbeschouwingen. Het lijkt me ook niet meer dan normaal dat de overheid zich niet bemoeit met de theologische vorming van imams.

Ik wil er ook op wijzen dat het dezelfde persoon vanuit de Turkse gemeenschap was die pleitte voor een burgerlijke vorming voor imams via mogelijke samenwerking met het Vlaams hoger onderwijs. Ook gisteren was die persoon aanwezig op mijn kabinet. Het was voor mij relevant om daar nog eens te horen dat zij zeker bereid zijn rekening te houden met dat burgerlijke aspect. Wanneer zij bij de verwachtingen inschrijven dat naast het theologische aspect, het burgerlijke aspect met een Vlaamse component relevant is, dan zijn we vertrokken. Dan weten we dat het ook gebeurt. Hun zorg was vooral dat ik me zou moeien met het theologische luik. Ik heb daar totaal geen behoefte aan, en ik ben daar totaal niet voor gekwalificeerd.

Onze stuurgroep houdt de cadans hoog om resultaten en vooruitgang te boeken.

Zoals ik al zei, lopen de gesprekken nog volop. Het is een moeilijke en gevoelige materie waarbij gedragenheid belangrijk is. Het is een andere manier van werken waarbij we via de EMB tot gedragenheid proberen te komen. Als ik zie hoe pogingen uit het verleden nergens toe hebben geleid, dan hoop ik dat u begrip hebt voor het stappenplan dat ik nu probeer te volgen.

Ik heb uiteraard overleg met Vlaams minister van Binnenlands Bestuur en Inburgering Homans en met federaal minister van Justitie Koen Geens, die belangrijk

bevoegdheden hebben ter zake. Er is op regelmatige tijdstippen overleg over de verschillende initiatieven. Het beste bewijs daarvan zijn de initiatieven van minister Homans over de pilootprojecten NT2 voor imams, die goed worden geëvalueerd en waarin we verder moeten investeren. Een vertegenwoordiger van het kabinet van minister Geens is ook lid van de stuurgroep.

Minister Geens gaf inderdaad aan dat het een betrachting is om enkel de moskeeën die werken met imams, officieel te erkennen en te financieren. Het erkennen van moskeeën is een bevoegdheid van minister Homans terwijl de verloning van imams een bevoegdheid is van minister Geens. Die bevoegdheden zijn dus wat versnipperd. Er is wel intens overleg met de collega's, en onze zorgen en betrachtingen zijn dezelfde.

Het is zeker een mogelijkheid om, als er eenmaal zicht is op de rol die de Vlaamse hogescholen en universiteiten kunnen spelen bij de scholing en nascholing van imams, om het volgen van een dergelijke scholing als erkenningsvoorwaarde voor moskeeën op te nemen. Dat wordt in nauw overleg met de gemeenschappen besproken door de bevoegde ministers.

Het lijkt me niet wenselijk dat er geen nieuwe moskeeën erkend worden en dat het aantal zelfs daalt. Als gevolg daarvan zouden er veel onder de radar blijven. Ik vind het belangrijk dat we daar een zo goed mogelijk zicht op hebben en dat we blijven samenwerken om ervoor te zorgen dat het aantal erkende moskeeën met de werkelijkheid overeenstemt en dat de bedienaars een opleiding volgen wat het burgerlijke luik betreft. Dat is het uiteindelijke doel.

**De voorzitter:** De heer Kennes heeft het woord.

**Ward Kennes (CD&V):** Minister, ik dank u voor deze stand van zaken. Ik stel inderdaad vast dat er deze legislatuur vooral ook dankzij de goede samenwerking en de goede contacten met de EMB, zaken in gang worden gezet. U hebt verwezen naar andere ministers die ook minister van Onderwijs zijn geweest, maar ook binnen het executief is er nogal wat veranderd. Er zijn nu andere mensen. Zowel u als het executief tonen goede wil om stappen vooruit te zetten.

U hebt nog eens bevestigd dat met de bestaande opleiding de doelgroep niet werd bereikt. Die kloof met die doelgroep moet in de toekomst kunnen worden gedicht.

Het is positief dat u, na de berichten in de pers dat er obstructie was vanuit Turkije, aangeeft dat er voor het burgerlijke luik van de vorming wel openheid en interesse is. Dat is een belangrijke bijsturing van de informatie.

Het lijkt me logisch en evident dat het theologische niet uw materie en competentie is. Maar in dat burgerlijke kunnen we als Vlaamse overheid wel een rol spelen. Iedereen staat daarvoor open. Dat vind ik positief. Er zijn nu een aantal zaken in gang gezet. Ik hoop dat de cadans hoog gehouden wordt. Het zou goed zijn dat we binnen een aantal maanden hier in de commissie de stand van zaken kunnen krijgen, en dat de werkgroepen die nu bezig zijn, daar het verslag van krijgen. Houd dus die cadans hoog. We blijven het van nabij volgen.

**De voorzitter:** De heer Janssens heeft het woord.

**Chris Janssens (Vlaams Belang):** Minister, u hebt een hele ontstaansgeschiedenis geschetst van de problematiek van die imamopleidingen. We zijn ondertussen al in de vierde legislatuur waarin dat ter sprake wordt gebracht in dit parlement. Als ik dan een aantal vertegenwoordigers van de universiteiten hoor, die nochtans ook in de stuurgroep aanwezig zijn, lijkt het er sterk op dat het ook nog niet voor deze legislatuur zal zijn. Dat verbaast me geenszins, want je hebt natuurlijk in eerste instantie de tegenstellingen in de stromingen binnen de moslimgemeenschap zelf.

Daar heb je enerzijds de Turkse en anderzijds de Marokkaanse gemeenschap. Zij houden er toch wel zeer sterk verschillende wereldbeelden op na. En dan zijn er ook nog eens de verschillende wereldbeelden tussen de moslims en de niet-moslims.

Minister, u zegt dat u het samen met de ministers Geens en Homans eens bent over de werkwijze en de te volgen weg. Maar ik vind u in uw nieuwe beleidsbrief 2016-2017 minder gedecideerd dan minister Geens, die spreekt over een verplichte imamopleiding. U zegt dat u in een dialoog met de moslimgemeenschap de opleidingsnoden van imams in kaart gaat brengen en zult nagaan op welke wijze het hoger onderwijs hiertoe een bijdrage kan leveren. Dat is toch veel minder gedecideerd dan minister Geens, die zegt dat alleen moskeeën die werken met imams die zo'n opleiding hebben gevolgd, nog officieel erkend zouden kunnen worden door de Vlaamse overheid.

Ik stel vast dat u het hebt over het 'vermeende' Turkse verzet. Daarmee suggereert u dat het er niet zou zijn. Maar het kan toch niet ontkend worden, net zoals het in andere landen het geval was, dat Diyanet hier een zware obstructie vormt. Zij hebben imams uit Turkije, zij vallen onder het Turkse ministerie van Religieuze Zaken. Zij willen helemaal niet dat de Vlaamse overheid, net als eender welke andere buitenlandse overheid, iets over haar religieus beleid te zeggen heeft.

**De voorzitter:** De heer De Gucht heeft het woord.

**Jean-Jacques De Gucht (Open Vld):** Minister, dank u voor uw antwoorden. U zegt dat de doelgroep niet wordt bereikt. We zitten inderdaad met het feit dat het geen eenvoudige zaak is om vast te stellen wat het uiteindelijke competentieprofiel zou moeten zijn. Het zal inderdaad bijzonder moeilijk worden om daarover eensgezindheid te bereiken. Bij de aanstelling ligt de bevoegdheid bij de geloofsgemeenschap. Dat is zo. Dat geldt ook voor de andere religies. Daarna zei u dat er ten aanzien van alles wat er aan burgerlijks bestaat binnen die opleiding, de waarden en normen en hoe men die plaatst in de maatschappij of samenleving waarin wij leven, wel een openheid is bij de vertegenwoordiger van de Turkse gemeenschap. Misschien moeten we juist vanuit die openheid vertrekken om een basis te leggen waaraan elke imam voldoet. Zo is dat niveau al bereikt, waarin men meestapt. Dat zou inderdaad een goede basis kunnen vormen voor de toekomst.

Met betrekking tot de doelgroep die we niet of onvoldoende bereiken, moeten we misschien eens bekijken op welke manier we daar iets in gang kunnen zetten waardoor die mensen een beter begeleide richting kunnen hebben, en in bijscholingen kunnen voorzien en in een goede communicatie daarover.

Minister, u haalde uw collega Koen Geens aan in verband met de verloning van de bedienaars. Ik heb daarbij een algemene bedenking. Misschien moeten we ons in 2016, met 2017 al in zicht, eens afvragen of het normaal is dat bedienaars van een eredienst worden betaald door de minister van Justitie. Maar dat is even een kleine opmerking ter zijde.

**De voorzitter:** De heer Daniëls heeft het woord.

**Koen Daniëls (N-VA):** In verband met de imamopleiding zitten we inderdaad met het gegeven dat we in andere godsdiensten de vaststelling doen dat opleidingsonderdelen van een religieuze opleiding worden gevolgd aan onderwijsinstellingen, maar niet de volledige opleiding. Minister, u en minister Homans hebben in het kader van de vakken maatschappelijke oriëntatie en Nederlands benadrukt dat daarrond acties zijn ondernomen, maar dat we er nog niet volledig zijn om daar een gepast antwoord aan te geven. Dat lijkt mij zo te zijn. De schets van de jaren dat we al proberen iets te maken, maakt duidelijk dat sommige zaken niet evident zijn. Dat wil niet zeggen dat mijn fractie niet mee wil trekken en

duwen aan dit dossier, om ervoor te zorgen dat de imams in erkende moskeeën maximaal rekening houden met de westerse waarden en normen.

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Mijnheer De Gucht, we zijn het niet altijd eens, maar de manier waarop u net zei dat we moeten starten vanuit de openheid die er is om rekening te houden met aspecten in de opleiding, vind ik goed. Dat is nu net wat ik probeer te doen, en ik apprecieer dat u dat ook op prijs stelt en dat u niet meehult met diegenen die zeggen dat het allemaal morgen opgelost zal zijn. Ik probeer echt de goesting aan te wakkeren om stukken opleiding te volgen, want die hebben een heel grote meerwaarde. De Turkse vertegenwoordiger in de groep heeft die openheid. Ik heb dat persoonlijk vastgesteld.

Ik ga echt alle mogelijke inspanningen doen om ervoor te zorgen dat de inworteling van stukken opleiding tot imam in onze hogescholen en universiteiten tot stand komt.

Mijnheer Janssens, ik ben als minister van Onderwijs niet bevoegd voor de erkenning noch voor de betaling, maar wel om ervoor te zorgen dat onze hogescholen en universiteiten en de centra voor volwassenenonderwijs de deuren open houden om in te stappen in het traject dat er komt. Het zou voor mij een enorme overwinning zijn.

Met bewoordingen in beleidsbrieven is er nog niets gerealiseerd. Ik zou het enorm belangrijk vinden dat we er deze legislatuur in slagen om een akkoord te bereiken, zodat stukken van de opleiding effectief hier genoten kunnen worden. Dat kan starten met het burgerlijke deel. Een imam die hier werkt, leeft ook in onze samenleving en kan een enorme bijdrage leveren. De heer Daniëls zei het: één leraar beïnvloedt duizend leerlingen. Imams beïnvloeden er ook verschrikkelijk veel. Die mede-inworteling in onze cultuur is van enorm groot belang.

Mijnheer Janssens, uiteraard sta ik achter de uitspraken van minister Geens in zijn beleidsbrieven, en achter de uitspraken van minister Homans in haar beleidsbrieven. Er zijn ook mijn beleidsbrieven. Als u die allemaal samen leest, zult u zien dat daar niets tegenstrijdigs in steekt: we delen dezelfde bezorgdheid. Maar nog belangrijker dan de zinnen in de beleidsbrieven zijn volgens mij de stappen of stapjes die we op het terrein kunnen zetten naar een goede inbedding van de opleiding, en hoe we binnen de opleiding gebruik kunnen maken van de knowhow van onze hogescholen en universiteiten.

**De voorzitter:** De heer Kennes heeft het woord.

**Ward Kennes (CD&V):** Ik kom nog even terug op het competentieprofiel. Het zou goed zijn als we tot een duidelijk omschreven en breed gedragen competentieprofiel zouden komen. Dat zal misschien tot stand komen in de sfeer van Onderwijs, maar het zal dan ook zijn impact hebben op Justitie en op Binnenlands Bestuur. Zodra het competentieprofiel op punt staat en men daarover een akkoord kan bereiken, kan dat worden vertaald in de regelgeving op Vlaams niveau, bijvoorbeeld voor de erkenning van moskeeën, waar er taalvereisten zijn en ook het respect voor de mensenrechten, enzovoort.

Dat zit daar al allemaal in, en men vergeet dat wel eens. Er is al heel wat geregeld en als we nu nog zouden kunnen komen tot een opname van dat competentieprofiel, hebben we in deze materie belangrijke stappen kunnen zetten.

**De voorzitter:** De heer Janssens heeft het woord.

**Chris Janssens (Vlaams Belang):** Ik zal mij wat betreft de erkenningen richten tot minister Homans, die daarvoor bevoegd is. Ik vind wel dat de Vlaamse Regering

daarin verder moet gaan. Dit debat wordt niet alleen in Vlaanderen gevoerd; ook in Nederland leeft die discussie, vooral ook over de Diyanet-structuur. Daar staat men veel kritischer tegenover die Diyanet-structuur dan men hier vanuit de Vlaamse Regering is. De Nederlandse Tweede Kamer heeft in september van dit jaar nog maar een motie aangenomen die ertoe oproept om de financiering van moskeeën door de Turkse regering stop te zetten. Ik zou de Vlaamse Regering ertoe willen oproepen om hetzelfde te doen. Ik zal daar minister Homans over bevragen.

Minister, van dit dossier zou men toch kunnen aannemen dat het vanuit de moslimgemeenschap gedragen wordt, maar het feit dat dit al zo lang aansleept, vooral vanwege obstructie vanuit de moslimgemeenschap zelf, toont voor mij aan dat alle inspanningen om, op een nogal geforceerde manier, tot een 'Vlaamse islam' te komen vooralsnog erg zinloos zijn.

**De voorzitter:** De heer de Gucht heeft het woord.

**Jean-Jacques De Gucht (Open Vld):** Ik vind inderdaad dat we ons ernstige vragen moeten stellen bij de Diyanet-structuren. In tegenstelling tot wat de vorige spreker zei, is het volgens mij niet zo dat deze meerderheid – en alvast ook niet Open Vld, die daar deel van uitmaakt – zich geen vragen stelt bij die Diyanet-structuren. We hebben dat al meermaals aangehaald, en het is ook door de minister en CD&V al herhaaldelijk gezegd dat zij daar zeer nauwlettend op toekijkt.

We zetten stappen voorwaarts. Ik zou liever hebben dat het sneller zou kunnen gaan. Dat we daar enkel op basis van een open dialoog naartoe kunnen evolueren, daar zal iedereen het over eens zijn, denk ik. Dat betekent niet dat we daar losjes mee moeten omgaan: we moeten een strak tempo aanhouden, en dat is wat de minister daar zelf ook over zegt. De realiteit is dat op het einde van de rit het moet gaan over de beste manier om zo veel mogelijk mensen – en liefst iedereen – die in contact komen met de islam in België en in Europa, te kunnen incorporeren in onze open samenleving. Ervan uitgaan dat een aanval daarop ervoor zal zorgen dat de open dialoog met die gemeenschap zal worden bevorderd, is niet juist, maar zal in tegenstelling tot wat sommigen willen, precies het tegenovergestelde in praktijk brengen. Ik zal de verdere ontwikkelingen met belangstelling opvolgen, en hoop dat we zo snel mogelijk kunnen evolueren naar een westerse, open islam, waarbij de waarden die we allen belangrijk achten, centraal staan.

**De voorzitter:** De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het actieplan van de Moslimexecutieve – 75 (2016-2017)**

**Voorzitter: de heer Koen Daniëls**

**De voorzitter:** De heer De Gucht heeft het woord.

**Jean-Jacques De Gucht (Open Vld):** Eerder dit jaar heeft de Executieve van de Moslims een actieplan voorgesteld naar aanleiding van de aanhoudende kritiek onder andere inzake bekwaamheidsbewijzen. In mei volgde daarop een eerste overleg met uw kabinet om het actieplan te overlopen.

Enkele dagen later wist u in de commissie te bevestigen dat het actieplan bestaat uit vijf punten: een actualisatie van het lesmateriaal, een ruimer aanbod van opleidingen tot islamleerkracht in de Vlaamse hogescholen, universiteiten en centra voor volwassenenonderwijs (CVO's), een actualisering van de lijst van bekwaamheidsbewijzen, een versterking van de inspectie en tot slot de hervorming van het Centrum voor Islamonderwijs (CIO).

Minister, kunt u toelichting geven of er sindsdien vooruitgang is geboekt is op de vijf speerpunten van het actieplan van de Moslimexecutieve? Zo ja, welke?

U hebt daarnet al enkele elementen daarvan naar voren gebracht. In navolging van wat we hieromtrent hebben kunnen lezen in de pers, blijkt nu dat we zo snel mogelijk zullen proberen te voorzien in een gemeenschappelijke opleiding. Daar komt bij dat we de 735 islamleerkrachten die er vandaag zijn, zullen aanmoedigen om zich bij te scholen. Ik wil u vragen om dat verplicht te maken, zodat we die mensen verplichten om binnen afzienbare tijd in dat systeem in te stappen. In de mate dat dit in overeenstemming kan worden gebracht met de uren waarop ze beschikbaar zijn, zou het goed zijn om dat binnen één à twee jaar te volbrengen. Het spreekt voor zich dat we bijscholing op elk moment aanmoedigen. Dat geldt trouwens voor het gehele onderwijsveld.

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Gisteren heb ik nog met de Moslimexecutieve vergaderd. Dat had niets met deze vragen te maken, want de afspraken voor dergelijke vergaderingen liggen lang op voorhand vast. Soms gebeurt het dat ik bepaalde knelpunten wil regelen vóór er vragen over gesteld worden in de commissie, in dit geval was dat niet zo.

Het is uniek dat we een engagementsverklaring hebben tussen de Moslimexecutieve en de Vlaamse overheid, die gisteren ondertekend werd. In die engagementsverklaring zijn er vier concrete actielijnen beschreven, die ik graag voor u toelicht.

Ten eerste is er de hervorming van het CIO. Dit centrum treedt namens de Moslimexecutieve op als erkende instantie van het islamitisch godsdienstonderwijs. Deze vzw heeft tot taak het voordragen van islamleerkrachten, van leden van de levensbeschouwelijke inspectie, en het bepalen van de leerinhouden van het vak islam. Het is de ambitie van de Moslimexecutieve om deze vzw te hervormen tot een moderne organisatie die de islamleerkrachten optimaal kan ondersteunen, bijvoorbeeld door lesmateriaal aan te bieden via een toegankelijke website.

Ten tweede is het zo dat leraren islamitische godsdienst vandaag vaak via rekruteringsexamens, georganiseerd door de Moslimexecutieve, worden aangesteld. Hier wil de Moslimexecutieve zelf van afstappen. Ik ben ook geen grote voorstander van de examens die ze zelf organiseren. Het is hun ambitie om zoveel mogelijk islamleerkrachten op te leiden via de Vlaamse hogescholen, universiteiten en het volwassenonderwijs. Ik wil hierin een faciliterende rol spelen. Zo organiseerde ik reeds een kennismakingsoverleg tussen de Moslimexecutieve en de Vlaamse hogescholen. Dit had tot resultaat dat er sinds dit academiejaar vijf hogescholen een onderwijsvak Islam aanbieden binnen de professionele bachelor secundair onderwijs, die erkend wordt door de Moslimexecutieve. Die vijf hogescholen zijn: UCLL, Thomas More, de Erasmushogeschool Brussel en sinds dit academiejaar ook de Arteveldehogeschool en de Artesis-Plantijn Hogeschool.

Ten derde is het evident dat een bachelor in het lager onderwijs die een cursus islamitische godsdienst heeft gevolgd aan een hogeschool, een navenant bekwaamheidsbewijs ontvangt. Mevrouw Sminate heeft daar al vragen over gesteld. Wie heeft er zo'n bekwaamheidsbewijs? De cijfers waren ook voor mij hallucinant, dus zijn we daarmee aan de slag gegaan. Zo zijn er momenteel geen vereiste – enkel voldoende geachte en andere – bekwaamheidsbewijzen bepaald voor islamleerkrachten in het basisonderwijs. Als in de toekomst de mogelijkheid gecreëerd is om aan de Vlaamse hogescholen een vak islam te volgen in de lerarenopleiding lager onderwijs, kan dit door de Moslimexecutieve erkend worden als vereist bekwaamheidsbewijs. We moeten dus opnieuw gaan samenwerken. We willen eigenlijk heel het systeem hervormen zodat men via de gewone



lerarenopleiding een bekwaamheidsbewijs kan halen. Daarvoor moet het vak worden ingericht. Onze hogescholen gaan daarvoor aan de slag.

Daarnaast wordt bekeken of de opleiding islamitische theologie aan de KU Leuven erkend kan worden als vereist bekwaamheidsbewijs voor de derde graad secundair onderwijs in het aso, tso en kso, waarvoor vandaag ook geen vereiste bekwaamheidsbewijzen zijn bepaald. Ik vind dat niet oké. Ik probeer u te duiden dat we daar voluit aan de slag zijn gegaan.

Ten slotte wil ik het korps van inspecteurs-adviseurs islamitische godsdienst, dat vandaag uit drie leden bestaat, versterken met een adviseur. De inspecteurs islam moeten proportioneel het meest leerkrachten doorlichten. Deze extra adviseur komt van de Vlaamse overheid. Door samenwerking willen we zicht krijgen op de manier van controleren. De adviseur zal focussen op de inspectietaak, en staat in voor het organiseren van bijscholingen voor de islamleerkrachten en het moderniseren/actualiseren van het lesmateriaal, de handboeken. Deze actielijn is de vertaling van twee punten in het actieplan van de Moslimexecutieve, namelijk de modernisering van het lesmateriaal en de versterking van de inspectie.

Iemand vond dat niet zoveel, één kracht extra. Maar we zitten natuurlijk met strakke personeelsbeperkingen. Ik moet binnen een krimpende context zorgen voor versterking. Dat is niet zo evident. We doen dat, en het is belangrijk om dat te versterken.

Ik was een beetje verrast door een sms van mevrouw Sminate. Ze zei dat het nog tientallen jaren gaat duren, aangezien ik niets doe met de bestaande leerkrachten. Dat zou zeer erg zijn. U hebt er trouwens naar verwezen, mijnheer De Gucht. We werken op twee sporen. We willen een volwaardige vorm zodat de toekomstige leerkrachten gevormd zijn in ons Vlaams onderwijs. Wat de bestaande leerkrachten betreft, zijn er drie zaken. Ten eerste, de leerplannen zijn vernieuwd en moeten overal worden toegepast. Dat verloopt niet rimpelloos, maar ze zijn vernieuwd. Ten tweede, elke leerkracht moet zich bijscholen. Dat is geen vrijblijvendheid. Ten derde, men moet de leerplannen toepassen, en daar ziet de inspectie op toe. Ik ga helemaal geen decennia wachten – mijn tijd als minister is trouwens beperkt – om de bestaande leerkrachten te versterken. Er zijn drie instrumenten om dat te doen, en ik wens ook dat die instrumenten voluit hun rol kunnen spelen.

**De voorzitter:** De heer De Gucht heeft het woord.

**Jean-Jacques De Gucht (Open Vld):** We hebben een opleiding. Daar komt een bekwaamheidsbewijs uit voort. Mag ik daaruit besluiten dat nieuwe islamleerkrachten enkel personen kunnen zijn die dat bekwaamheidsbewijs hebben? Is dat vanzelfsprekend? Vandaag zijn het nog altijd mensen die worden aangeduid door de desbetreffende instantie, maar als we ervan uitgaan dat er mogelijkheid is een opleiding te genieten, dan mag ik ervan uitgaan dat vanaf het moment dat de eerste studenten afstuderen binnen die opleiding, we enkel en alleen die mensen nog zullen aanvaarden om leerkracht islam te worden.

**De voorzitter:** Mevrouw Meuleman heeft het woord.

**Elisabeth Meuleman (Groen):** Minister, u hebt de geschiedenis geschetst van de Vlaamse imamopleiding. Die opleiding gaat al zeer lang mee, net als de kwaliteit van de islamlessen. Dat kwam al aan bod in de vorige legislatuur. Ik las nog wat vragen na, onder meer van mevrouw Zamouri. Het ging toen ook over de kwaliteit van het lesmateriaal, het didactisch materiaal, de leerplannen en –boeken en de controle daarop. Uw bevoegdheden zijn natuurlijk wel beperkt, maar ook daar zou actie ondernomen worden. Is dat al gebeurd?

Er is ook een probleem van inspectie, er zijn weinig inspecteurs en men is niet altijd zeker van de kwaliteit van de inspectie. In OD XXIII heeft voormalig minister

Smet een artikel ingeschreven dat ervoor moest zorgen dat elke leerkracht godsdienst het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) en de eindtermen zou naleven en ondertekenen. 'Uiteraard' zegt u, maar voor minister Smet was dat een instrument om ervoor te kunnen zorgen dat naast de levensbeschouwelijke inspecteurs reguliere inspecteurs de godsdienstlessen zouden kunnen inspecteren. Dat was de uitleg en de motivatie van het artikel in OD XXIII; althans zo interpreteer ik zijn antwoord op een vraag van mevrouw Zamouri. Zij vroeg: 'Zijn er inderdaad mogelijkheden, geeft dat artikel inderdaad mogelijkheden om via dat EVRM en de eindtermen te controleren op de levensbeschouwelijke vakken?' Of heeft dat tot niets geleid? Tot wat heeft dat artikel geleid?

**De voorzitter:** De heer Janssens heeft het woord.

**Chris Janssens (Vlaams Belang):** Mevrouw Sminate is blijkbaar niet in het land, maar heeft wel gereageerd op Belga. Zij zegt inderdaad dat het nog tientallen jaren kan duren vooraleer gegarandeerd kan worden dat alle islamleerkrachten een degelijke scholing hebben genoten. U ontkent dat, minister, volgens u zal het veel sneller gaan. U noemt daartoe een aantal instrumenten op, maar ik ben daar niet van overtuigd. Welke garanties bieden die instrumenten dat het binnen een redelijke termijn in orde zal zijn? Aan welke termijn denkt u als het geen tientallen jaren zijn – zoals u zelf zegt – om daarmee in orde te zijn?

Het is niet aan mij om de vragen van mevrouw Sminate die zij schriftelijk heeft ingediend, hier te stellen, maar ik kan me inbeelden dat u de antwoorden toch hebt voorbereid, minister, en dat u die bij u hebt. Eén vraag interesseert me in het bijzonder: die over de islamleerkrachten die aan de slag zijn zonder het gepaste diploma. Daaraan gekoppeld was het belang van het aspect van de kennis van het Nederlands van die islamleerkrachten. Mevrouw Sminate vroeg u hoeveel van die diploma's zijn uitgereikt door een Nederlandstalig instituut. Kunt u dat al meegeven?

**De voorzitter:** De heer Kennes heeft het woord.

**Ward Kennes (CD&V):** Het is goed dat er ook rond inspectie iets gebeurt. Er is sprake van een extra inspecteur, op een bepaalde manier wordt die ter beschikking gesteld. Dat is positief, want in het verleden zijn die problemen op dat niveau ook al aangekaart. Soms liet dat te wensen over.

Hoe zeker kunnen we zijn dat er bindende zaken kunnen veranderen in het islamonderwijs? Ik denk dat het CIO nog altijd de sleutel in handen heeft, dat we met hen tot die akkoorden moeten komen, en als zij overtuigd zijn om bepaalde niveaus op te leggen of bepaalde zaken te eisen, dan zetten we grote stappen vooruit. We moeten dat kader respecteren. Het leggen van sterke banden en goede vertrouwensmaatregelen tussen overheid en CIO vormen de sleutel om op korte termijn goed vooruit te geraken.

**Koen Daniëls (N-VA):** Vraag 238 van 22 februari 2016 van collega Sminate heeft de bal aan het rollen gebracht. We zijn dan ook blij dat er nu al actie rond is ondernomen. Ik breng u nog even in herinnering dat slechts 71 van de 435 leerkrachten islam in het basisonderwijs het vereiste bekwaamheidsbewijs hebben. Dat is slechts 16 procent.

Minister, u zei dat u ook de huidige leerkrachten bijscholing zou bieden. Is daaraan ook een examen verbonden of moeten de leerkrachten gewoon aanwezig zijn? In het laatste geval, wat gebeurt er als ze niet aanwezig zijn? Of wat als ze niet slagen? Er zijn immers ook leerkrachten vast benoemd. Hoe zullen we daarmee omgaan in het kader van het decreet over de rechtspositieregeling en wie moet daarmee omgaan?

We hebben 878 leerkrachten islamitische godsdienst, 3 inspecteurs en 1 extra adviseur, die, naar ik begrijp, onder uw budget valt. Kunnen we kredieten niet op een andere manier aanspreken? Ik herinner me dat er voor pedagogische begeleiding elders geld wordt afgeroomd om de mensen te betalen. Misschien moet die piste ook worden onderzocht.

Collega Janssens, u stelde een zeer interessante vraag over Nederland. Ook collega Sminate vond dat een heel interessante vraag en ze heeft haar vraag om uitleg omgezet in een schriftelijke vraag. Misschien is het handig om het schriftelijk antwoord van de minister af te wachten, maar dat zeg ik als lid van de commissie en niet als voorzitter.

**Minister Hilde Crevits:** Ik geef nog een reeks aanvullingen en start met de opmerkingen van de heer Kennes.

Mijnheer Kennes, wat u zegt, is heel terecht. De regelgeving is wat ze is, en ze geldt voor alle levensbeschouwingen. Dat betekent dat de levensbeschouwing zelf iemand voordraagt en aanwijst om les te geven. Wij kunnen dat niet veranderen. Dat geldt dus ook voor katholieke godsdienst, voor joodse godsdienst, voor zedenleer. Als we iets wijzigen, moeten we dat samen met het CIO doen. Dat het CIO zichzelf wil heruitvinden en daarrond een engagementsverklaring heeft getekend, is relevant. Als ze zelf niet meer met een intern examen willen werken, maar via opleidingen aan de hogeschool, dan moeten we daar niet sceptisch over doen omdat het maar om een engagementsverklaring zou gaan. Het is wel de allereerste keer dat het tot een engagementsverklaring komt. Ik wil ook vertrouwen geven om daar voluit mee aan de slag te gaan.

Mijnheer De Gucht, u gaat ervan uit dat die jongeren aan de slag kunnen gaan. Ja inderdaad, de regel is nu dat iemand met een vereist of een voldoende geacht bekwaamheidsbewijs altijd voorrang heeft. Als er in de wachtkamer mensen zitten met een voldoende of vereist bekwaamheidsbewijs, dan hebben die voorrang op anderen. Die groep zal dus sowieso prioritair zijn.

Eigenlijk is het met de vereiste bekwaamheidsbewijzen nog erger gesteld dan u zegt, mijnheer Daniëls. Het gaat om 16 procent, maar de voorwaarden voor het vereist bekwaamheidsbewijs zijn niet vastgelegd. Die 16 procent zijn mensen uit een overgangsregeling. Dat is mijn grote smart. Als we niet bepalen wat het vereist bekwaamheidsbewijs inhoudt, dan hebben we alleen maar voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen. Dat wil ik net niet, en nu hebben we het engagement dat snel bepaald zal worden wat het vereiste bekwaamheidsbewijs inhoudt. Dus eerst definiëren, dan deze mensen laten instromen en dan hebben ze voorrang. Die lijn willen we bewandelen en dat zou op een vlotte manier moeten lopen.

Ik kom dan bij de inspectie en de zeer interessante vraag van mevrouw Meulemans. Het klopt inderdaad dat collega Smet dat heeft gezegd en ik vond het een zeer eerbare intentie, maar voor zover ik heb begrepen, is het niet in de regels opgenomen. Onze gewone inspectie heeft nu dus geen enkele hefboom om de lessen levensbeschouwing te controleren, ook niet via het EVRM. De erkenningsvoorwaarden voor scholen zijn wel zeer duidelijk en tot die voorwaarden behoort ook het absoluut respect voor de Europese verdragen en het EVRM. Die verdragen staan nominatim vermeld. Als een schooldirecteur vaststelt dat een van zijn leerkrachten deze verdragen niet respecteert, dan kan hij onmiddellijk ingrijpen. Dat is geen probleem. Het is ook de directeur die op voordracht de leerkracht aanwerft. Er is dus wel een manier om in te grijpen, maar niet via onze gewone inspectie.

Daarom is het belangrijk dat de levensbeschouwelijke inspectie zichzelf versterkt. Als we daar één kracht aan toevoegen, dan is de situatie al een stukje beter, als we ze vergelijken met het niveau van de gewone inspectie.

Of er andere financieringsmogelijkheden bestaan, wil ik eens bekijken, mijnheer Daniëls.

Ik heb voor mijn collega's in de Vlaamse Regering een artikel voorbereid vanuit mijn grote zorg om de bijscholingen op een fatsoenlijke manier te laten verlopen. Ik wil voor de leerkrachten levensbeschouwing één dag per jaar plannen waarop we ze allemaal samenbrengen om bijscholing te geven. Ik wil de bijscholing ge-globaliseerd en uniform laten verlopen. Het plan is door de Vlaamse Regering nog niet goedgekeurd en we moeten dus nog even afwachten of het lukt. Bijscholing is uiteraard geen examen. Ook voor andere leerkrachten is dat geen examen. Maar ik vind het wel van belang dat het gebeurt en ik vind het ook belangrijk dat onze inspecteurs controleren of de leerplannen worden gevolgd. Daar kunnen we natuurlijk wel aan. Het leerplan is er sinds 2012, mevrouw Meulemans, het is goedgekeurd en moet worden toegepast. Zijn er problemen met die toepassingen, dan moeten we ingrijpen. Dat is de gang van zaken.

Daarop een timing kleven, collega Janssens, is lastig. We kunnen hetzelfde zeggen van leerkrachten wiskunde wanneer het leerplan verandert. Hoe lang duurt het alvorens iedereen dat onder de knie heeft? Leerkrachten moeten zich bijscholen, moeten zich het nieuwe plan eigen maken en moeten het toepassen. Zeggen dat er geen hefbomen zijn, klopt niet. De inspecties, samen met de organisatoren van de nascholing, moeten ervoor zorgen dat alles goed verloopt. Uit de gesprekken die ik persoonlijk met de Moslimexecutieve heb gehad, blijkt wel dat ze zich realiseren dat ze een enorme integratiehefboom in handen hebben. Ze moeten goed begrijpen dat als ze die niet met twee handen grijpen en niet proberen te versterken, dat de kritiek alsmaar groter zal worden. Het is een kans en ze weten dat we er nauw op toezien of er stappen vooruit worden gezet. Ik ga ervan uit dat de alertheid en het besef voldoende groot zijn om daarmee aan de slag te gaan. Mijn medewerkster heeft ook veel meer tijd in het dossier gestoken dan gepland was, en dat doen we uit een oprechte overtuiging dat we de komende periode stappen vooruit moeten zetten. De tijd is er rijp voor en ik zal er persoonlijk op toezien dat er inderdaad vooruitgang wordt geboekt.

**De voorzitter:** De heer De Gucht heeft het woord.

**Jean-Jacques De Gucht (Open Vld):** Wij zullen daar eveneens op toezien, minister. Het is niet onbelangrijk te onthouden dat het bij het aanwijzen van leerkrachten levensbeschouwing niet enkel over leerkrachten islam gaat. Als het gaat over de bekwaamheidsbewijzen en de manier waarop de vertegenwoordigers van de verschillende religies daarmee omgaan, dan moeten we ervan uitgaan dat leerkrachten de juiste bekwaamheidsbewijzen hebben, om welke religie het ook gaat. Soms hebben we de neiging te focussen op de islam, maar het geldt voor elke religie. Alleen hebben de cijfers die door verschillende collega's zijn opgevraagd, aangetoond dat we voor de islam met een ernstig probleem zitten. Dat moeten we zo snel mogelijk oplossen, maar het geldt vanzelfsprekend ook voor alle andere religies die erkend zijn en bijgevolg aan onze jeugd worden onderwezen.

**De voorzitter:** De vraag om uitleg is afgehandeld.